

ST. OLAV

Sommeren 1997

OLAV

Innhold:

1	Redaksjonelt	
4	Motsetningsfylte erfaringer: Européer og kristen i Algerie	
9	Islamske toner som ikke bør tåles	<i>Trevor Mostyn</i>
10	Dialog med islam?	<i>Patrick J. Ryan s.j.</i>
12	Intervju med Brita Paus: "Den konkrete tro"	<i>UKJ</i>
15	Pavelig æresbevisning til Dagny og Harald Sivertsen	
16	Om to aktuelle bøker: "Jag er en främling - på jord en pilegrim"	<i>Karen-H. R. Hognestad</i>
19	Leserinnlegg	
20	På gjesteplass: Fest i Olavs by	<i>Berit Lånke</i>
21	Fra Hallesby til Thérèse av Lisieux - eller omvendt	
22	Bernhard Häring - en lojal systemkritiker	<i>Gunnel Vallquist</i>
25	Tett pavelig reiseprogram: Polen - foreløpig siste stopp	<i>UKJ</i>
26	Sr. Kunigunde Schwering in memoriam	
27	Sr. Marcella Thoresen in memoriam	
32	Blikk på tiden	<i>Observatoria</i>

Redaksjonelt:

Sommer

*Gud, du har gjestet jorden
og gitt den regn,
du har gjort den overdådig rik.
Guds bekk er full av vann;
du sørger for at kornet vokser.
Slik legger du alt til rette:
du vanner førene,
jevner plogveltene
og bløter opp jorden med regn;
du signer det som gror på den.
Du kroner året med gode gaver,
det drypper av fruktbarhet
i dine hjulspor,
det drypper selv på øde beitemarker,
rundt haugene er det jubel.
Markene er kledd med sauer
og dalene dekket av korn.
Det lyder gledesrop og sang.*

Salme 65

Roma - ateismens hovedstad?

Italiensk presse har erklært Roma for "ateismens hovedstad" etter at en meningsmåling i mai i år viste at det store flertall av romere har liten og ingen interesse for sin tro. Målingen viste at 19,1 % av de spurte ikke interesserte seg for religion - det er dobbelt så mange som gjennomsnittet på landsbasis.

CATHOLIC HERALD

Norges yngste imam

Høsten 94 ble Saban Akinci imam i Det Islamske Kultursentret i Drammen, - etter flere års skolegang i Tyrkia og fire års studier i Koranen. 24 år gammel er han Norges yngste imam.

Saban Akinci tilhører en gruppe idealistiske islamske tenkere som ikke ser noen motsetning mellom utøvelse av den islamske tro og aksept for likestilling og demokratiske idealer.

I prinsippet kan enhver som kjenner til de rituelle bønnetekstene fungere som bønneleder, men moskéen knytter som regel til seg en utdannet imam. - "Jeg foretrekker å spille flere roller enn bønnelederens," sier Saban Akinci, som kan fortelle at hans viktigste engasjement nå er å jobbe for bedre kontakt og forståelse mellom nordmenn og tyrkere.

KLASSEKAMPEN

4 Motsetningsfylte erfaringer: Européer og kristen i Algerie

Det har stort sett handlet om vold og mer vold når Algerie har vært i media de siste fem årene, men det gir ikke hele bildet. Forfatteren av denne artikkelen var i årevis bosatt i Algerie, eneste utlending og kristen blant muslimer, og han forteller her om sine erfaringer: om kontakten med naboer og arbeidskamerater, om det å være fremmed og om vennskap. Han forlot Algerie for vel et år siden; av sikkerhetsgrunner skriver han anonymt og unngår steds- og personnavn. Artikkelen er hentet fra tidsskriftet *Katolische Missionen* (5-96).

Vel tyve år, fra 1974 til 1995, tilbragte jeg i Algerie som utlending, utviklingseksper, kristen og ordensbror. Jeg bodde i en by inne i landet, ikke langt fra Sahara-ørkenen. Der påtok jeg meg, på oppdrag fra det algirske arbeidsdepartementet, et arbeid innen landsbyutvikling. Min orden hadde, i likhet med andre ordener, besluttet å begi seg til de indre deler av landet for å komme i nærmere kontakt med Algeries muslimske befolkning. Dette førte til at mange av oss bodde alene. Jeg bodde 250 km fra vårt nærmeste ordenshus. En gang i måneden dro jeg dit. I byen der jeg bodde, var det en liten kristen menighet som jeg sluttet meg til for søndagsgudstjenesten. Sognepresten på stedet var aktiv innen helsevesenet.

I alle disse årene bodde jeg alene i en liten leilighet i et strøk med statlig subsidierte boliger for i alt 2500 mennesker. Mine naboer tilhørte middelklassen, folk med små, stabile inntekter: ansatte i lokalforvaltningen, yrkessjåførere, sykepleiere, grunnskolelærere, fagarbeidere, småhandelsfolk.

På 70-tallet var området fremdeles fattig og lite utviklet. Her fantes bare landbruk, sauegjetere, bønder og om sommeren nomader, som slo seg ned for noen måneder med sin buskap, sine dromedarer og telt. Omkring en halv million mennesker bodde i dette området, hvorav 65.000 i min by, som var den eneste byen på de kanter.

Så begynte her som i andre deler av Algerie en rasende utvikling som forandret egnens ansikt fra grunnen av. Frem til 1995 ble befolkningen i min by tredoblet. Det ble bygget fabrikker og skapt over 10.000 arbeidsplasser i industrien. Skoler og sykehus kom til, og vi fikk et universitet. Asfaltveier bandt sammen de mange tettstedene som spratt opp som paddehatter for å skaffe husrom til alle dem som kom flyttende fra sine landsbyer. I egenkap av utviklingseksper tok jeg aktivt del i den økonomiske og sosiale forandringen som skjedde i et tempo som nærmest tok pusten fra en.

Fra midten av 80-årene snudde utviklingen. Området fikk merke virkningene av den verdensomspen-

nende økonomiske krisen med full styrke: økende bolignød i byene, utbredt arbeidsledighet blant ungdommen, fattigdom som følge av arbeidsløshet, inflasjon og lønnsstopp.

Den algirske modellen med en sentralistisk utvikling dirigert ovenfra hadde spilt fallitt. I den økonomiske krisens spor fulgte nå en identitetskrise. I fjellområdene begynte radikale, islamistiske fundamentalister å danne væpnede grupper. I dag kontrollerer de store deler av landet.

Menneskene i min umiddelbare nærhet følte seg i denne tiden som kasterballe mellom mellom håp og skuffelse, mellom drøm og frykt. Den økonomiske nedgangen og utryggheten tok mer og mer overhånd. De sosiale relasjoner ble preget av mistro og forbitrelse og av kløftene mellom de ulike gruppene. Selvsagt fantes det også eksempler på mot, på sivilcourage på tross av frykten og på solidaritet trass i egen fattigdom, og på tro og forsoning.

Menneskene i mitt nabolag

Bortsett fra dem jeg traff i yrkesammenheng, hørte nesten alle mine bekjente og venner hjemme i mitt strøk hvor man hadde vent seg til meg, til tross for at jeg var annerledes. Min fremmedhet stilte strøkets beboere overfor adskillige spørsmål: Hva vil den mannen her, hvem har sendt ham? Den eneste fremmede i nabolaget; en franskmann som taler den lokale arabiske dialekt så godt han kan; høy utdanning og lav inntekt; en som lever uten familie, langt borte fra de

Naturstridig

“Det er helt naturstridig for en journalist å måtte sitte med gode saker han ikke kan skrive om,” sier Vårt Lands samfunnsredaktør, Erling Rimehaug. “Men etter flere besøk i muslimske land og muslimskdominerte områder de siste par årene, sitter jeg igjen med mange bilder som jeg må holde

for meg selv. Bildene er dessuten bare mentale. Jeg har måttet la kamera ligge. Det er tungt for en journalist når de gode motivene står i kø og bare tigger om å få bli festet til filmen.

Men her må jeg ta hensyn til brødre og søstre som risikerer livet dersom noen skulle gjenkjenne bildet av dem. Det er folk som

har sittet i fengsel i månedsvis og blitt torturert for sin tro. De tenker ikke på seg selv. Men de kan ikke ta ansvaret for at barna rammes. Derfor reiser de fra landet.

Jeg skulle ha skrevet om alle disse menneskene, slik at de kunne få støtte og forbønn fra oss i Norge. Det kan jeg ikke. Men kanskje noen føler kallet til å be for dem likevel?” spør Erling Rimehaug.

5

andre europeerne i landet; en som deler folkets beskjedne kår til tross for at han har stort ansvar på sin arbeidsplass; en som er prest og ordensbror, men som likevel lever et vanlig liv.

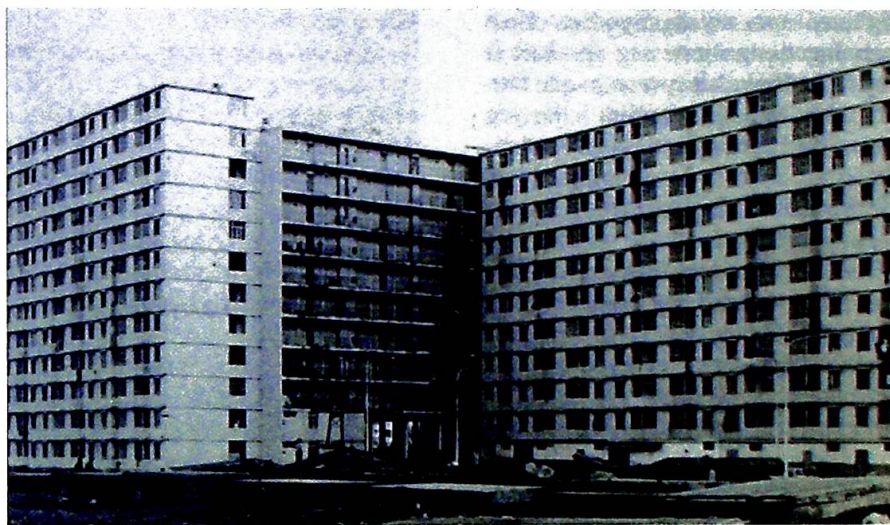
I løpet av mitt liv i Algerie lærte jeg først og fremst to ting: at det å være fremmed er å være avhengig, og at en slik situasjon uvegerlig blir flertydig. Jeg har måttet finne meg i å være en nesten ubegripelig person nettopp for de menneskene jeg kom hit for, en person de knapt forstår, en som på en måte ikke passer inn i deres verden. Mitt nærvær, som andre “misjonærers”, fremkaller situasjoner som er forvirrende og uklare.

Og her handler det ikke om det “motsigelsens tegn” evangeliet taler om. Det dreier seg ganske enkelt om situasjoner hvor menneskelige møter er så blandet sammen med misforståelser at det vitnesbyrd vi ønsker å gi, forblir tvetydig uten at vi kan gjøre noe ved det.

Erfaringen av “å være avhengig”

Å være fremmed innebærer å være avhengig. Som fremmed må jeg kunne utlevere meg til den annen, ta den risiko det er å være avhengig av den annens velvilje. Denne avhengighet er baksiden av den gjestfrihet jeg er utlevert til, og som jeg ikke kan være foruten. Mine naboer har stadig vekk hjulpet meg, gitt meg råd, bedt meg med hjem til seg, latt meg få del i deres fester og dagligliv. De siste årene jeg oppholdt meg blant dem, våket de over min personlige sikkerhet.

En gang jeg var bortreist, ble lei-

*Flukten fra landsbygda får byene til å eksplodere, mens landsbyene forfaller. Arbeidsløs ungdom fra drabantbyer som denne i Alger, lar seg lett verve av islamistiske grupper.
Foto: KM*

Humor i Bibelen

"Humor spiller på det uventede og inneholder elementer av kontrast," sier teologiprofessor Inge Lønning. "Hvis man leser Bibelen som om man aldri har gjort det før, blir man fanget av dens humor. Som når Gud kommer spaserende i hagen, og Adam gjemmer seg under busken. Eller når Peter forsikrer tilhørerne på pinsedagen at man

ikke snakker "babbel" fordi man er full; det er jo så tidlig på dagen. . .

Ironi og overdrivelser er også sentrale elementer i humoren, og dette er i stor grad representert i Bibelen. Et eksempel er Jesu forkynnelse om at det er like vanskelig å frelse en rik som å få en kamel gjennom et nåløye."

KRIGSROPET

Folkehelsepris for humor

Arthur Arntzen ble i fjor utnevnt til Norges morsomste mann. I år har han fått Folkehelseprisen. Fordi han får folk til å øke produksjonen av humorale antistoffer i blodet, slik han sa det, Dag Brekke, leder for Nasjonalforeningen for folkehelse. - Dermed er Arntzen med på å styrke folks immunforsvar og fremme folkehelsen.

6

ligheten min totalt plyndret. Hele nabolaget engasjerte seg og så til at jeg fikk tilbake alt tyvene hadde tatt. Hvordan var slikt mulig, ville jeg vite. "De hørte ikke til her i strøket. De visste ikke at du var ordensbror. Derfor har de nå gitt tilbake alt sammen," var svaret.

Hva betyr ordet "ordensbror" for en vanlig algerir? Jeg vet ikke, men i Algerie møter jeg sterk sympati for ordenssøstres og -brødres arbeid, for deres innsats i skoler, på sykehus, for handikappede og fattige. Ordensfolk har preget kirkens ansikt i Algerie på en avgjørende måte. For den vanlige algerir synes fiendskapet og mistenksomheten overfor det som en gang var en "korsstogsorientert kristendom", å være forbi. Derfor virker det ekstra anakronistisk når fundamentalistiske grupper igjen griper til dette begrepet.

Å akseptere avhengigheten innebærer også å si ja til en så stor åpenhet som mulig. Siden jeg var fremmed, viste jeg gjerne mine naboer at jeg ikke hadde noe å skjule for dem. Bare hvis jeg utleverte meg til dem så langt som overhodet mulig, kunne jeg vinne deres tillit og åpenhet. Min leilighet lå i øverste etasje av et stort hus. En gammel nabokone, en riktig original, stelte huset for meg. Når jeg var ute på tjenestereiser, bød hun naboene inn på kaffe i leiligheten min. Derfor visste snart alle nabokvinnene hvordan leiligheten min var, hvordan den var møblert og hvilken levestandard jeg hadde. Ofte lånte jeg ut leiligheten til naboer når det var bryllup eller begravelser, slik at de hadde et sted å huse sine gjester.

Gjennomsløktighet

Kanskje er nettopp denne gjennomsløktigheten og det å være beredt til å være avhengig, den blinde tilliten til den andre, det eneste som kan jage bort tvilen overfor den fremmede. Jeg tror at jeg har denne beredvillighet å takke for at jeg fikk venner i strøket der jeg bodde, og at en del kvinner behandlet meg som en slektning.

Gud alene vet i hvilken grad jeg ble tatt imot "i Guds navn". For alle som kjente meg, var fullt oppmerksom på at jeg tilhørte en orden. "Den som tar imot dere, tar imot meg." Jeg tenkte ofte på den setningen i evangeliet. Det er jo bare en kort tid utenlandske kristne i Algerie har kunnet føle seg som gjester, henvist til vertskapetets gjestfrihet. Jeg har fått oppleve noe av dette.

I et land der kløften mellom den herskende klassen og folket er meget tydelig, bedømmes hver og en etter hvem han eller hun omgås. Om jeg ville vise mine naboer et minimum av samhørighet, var jeg tvunget til å holde en viss avstand til familiene i det velsituerte borgerskap og til de politiske beslutningstakere. Det var et vanskelig valg, og det ledet sikkert til en stor kulturell utarming. Og det ble årsak til forundring og forargelse. Hvorfor unngår den mannen de kretser vi omgås? Hører han til på venstresiden, eller er han til og med "rød"? Politiet gransket meg nøye.

Min virksomhet i Algerie

De tyve årene jeg var i Algerie, hadde jeg ingen prestelige eller pastorale oppgaver. I tre år arbeidet jeg

med et utviklingsprosjekt for landbruket og åtte år i forskjellige fabrikker. I seks år arbeidet jeg med ekspertuttalelser om forholdet byland. Og de siste to årene vikarierte jeg som lærer ved et universitet. Hele tiden var jeg den eneste fremmede i arbeidsgrupper som ellers kun besto av algerirere.

Å arbeide under slike forhold fører til en gjennomgripende moralsk omstilling. Jeg lærte meg å respektere andre (f.eks. sjefen), selv om han manglet kompetanse, ganske enkelt fordi han var sjef, og i hans land ga det å være sjef autoritet, selv om det eventuelt skortet på utdanning. Siden jeg måtte ta hensyn til de sosiale regler og det tradisjonelle relasjonssystemet som gjelder her, lærte jeg meg å holde tilbake min kritikk av væremåter jeg syntes var ufornuftige eller altfor innsmigrende. Jeg lærte meg til ikke straks å protestere mot ethvert kompromiss, og i stedet innse at menneskene her ikke har min frihet til å sette spørsmålsteget ved et system hvor ikke effektivitetsnormen er det fremherskende, men normen om ubetinget lojalitet mot privilegerte maktthavere.

Jeg har virkelig måttet lære en annerledes måte å resonnerer på. Det dreier seg om å innse at måten å løse konflikter på, preges av den lokale kulturs verdier, av tilgivelse og sosial likeberettigelse, av tålmodighet og tøyling av såvel språk som sinne; av solidaritet innen den gruppen man tilhører og av kompliserte prosesser for å komme frem til en felles beslutning - alt sammen vurderinger der også islams innflytelse er merkbar.

Som kjent er Arthur Arntzen utnevnt til "filosof" ved Universitetet i Tromsø, hvor han foreleser for akademikere om hvordan de kan bruke humoren til å kommunisere med andre folk. Han har - blant meget annet - skrevet fire bøker om nord-norsk humor, et tema han tar på alvor.

"Humoren skaper liv under harde vilkår," sier han selv. "I de 40 årene og hun-

dreis av milene jeg har turnert kysten i Nord-Norge, har jeg ofte spurt meg hvordan folk i himmelens navn har overlevd i hard natur og nød. De sto han av med humor og gudstro."

Hvor er humor-terapien? spurte Arthur Arntzen i et av sine mer alvorlige øyeblikk under prisutdelingen. ARBEIDERBLADET

På tvers av alle beregninger

"Det er viktig å skille mellom skepsis og det jeg kaller negativisme," sier filosofiprofessor Arne Næss. "Som skeptiker har jeg alltid hatt døren åpen. . ."

Vi må forferdes av uvitenhet. Mange fryser og sier at det er intellektuelt ureddelig å tro på mirakler. Jeg er slett ikke enig. Åpenhet er å tro på at noe skjer på tvers av alle beregninger." HAUGESUNDS AVIS

7

Gatescene fra Oran. Det sosiale nettverket i Algerie truer med å bryte på grunn av indre motsetninger og spenninger. Foto: KM

Felles innsats for rettferdighet

Gang på gang var jeg så heldig å få være med i grupper som ble dannet

spontant på arbeidsplassen, grupper som fødtes av felles interesser, felles lidenskap, som noen av medar-

beiderne oppdaget litt etter litt. Det dreiet seg om rettferdighetsspørsmål og om troverdig arbeid, om motstand mot "svogerpolitikk" og om støtte til dem som var blitt urettferdig behandlet.

I disse gruppene rådet full og hel respekt for andres overbevisning. Jeg var den eneste kristne, ellers var alle retninger innen islam representert: fra den modernistisk/liberale muslim som gikk i bresjen for et sekulært samfunn, til glødende fundamentalister. Til tross for den ofte totale språkløshet som hersket i forhold til våre ulike religiøse oppfatninger, opplevde vi fellesskap og nærhet. Det fantes en ordløs felles grunn, en slags erkjennelse av en felles bestemmelse som gikk ut over vår ulike religionstilhørighet uten å fornekte den.

De algirske kollegenes solidaritet

Fire ganger ble jeg sagt opp på jobben fordi jeg kjempet sammen med noen kolleger for saker som lå meg på hjertet. Mange andre opplevde det samme. Og hver gang fikk jeg støtte fra bekjente som hadde fått rede på hva som var hendt, og som var opprørt over det. De hjalp meg også å finne nytt arbeid.

Jeg ble utsatt for svært så skiftende mistanker. En del anså meg som spion for den gamle kolonimakten Frankrike. Andre mistenkte meg for å bekjempe islam og i hemmelighet arbeide for å få folk til å konvertere. Om noen tok meg i forsvar, risikerte vedkommende å pådra seg samme mistanke. Likevel sto algirske muslimske kolleger gang på gang på min side og hjalp meg.

Det som forenet oss til tross for de

Familieterapeut: "Legg mer vekt på det med å ære"

"Det gamle ekteskapet var basert på andre forventninger. Det var ikke forelskelsen som bestemte, men foreldrene," sier 75-årige Albert Assev, prest og familieterapeut, som har stått sentralt i oppbyggingen av Kirkens Familievern. Han mener "livet den gang var mer en kamp for å overleve, i dag dreier det seg om å føle godt. Meg og mitt kommer i forgrunnen. Hele samfunnet er blitt mer

innrettet mot den enkelte. Familien har mistet mye av betydningen, og det er skapt en ny situasjon. Det er den enkeltes behov som prioriteres, ikke familiens," sier Assev i et intervju med Vårt Land.

Assev, som ledet Den norske kirkes første familierådgivningskontor, slår et slag for "mer ære" i ekteskapet: "I vigselstrialet lover vi å elske og ære hverandre til døden skiller oss. Jeg mener vi bør legge enda mer vekt på det med å ære, det å bygge opp ekte-

fellens selvfølelse, selvbilde og indre trygghet. Dermed påvirker vi hverandre i positiv retning. Mye av det som skaper problemer, skyldes at den ene parten føler seg tråkket på. Det fører uvegerlig til et forsvar som lett tar form av angrep," sier Albert Assev. Som opplyser at undersøkelser stadfester "at nesten alle som kontakter Kirkens Familierådgivningskontor, kunne tenke seg å anbefale andre å gjøre det samme. En klar bekreftelse på at det nytter".

8

grenser våre klare religiøse overbevisninger satte, var kampen for rettferdighet og åpenhet og mot den lokale maktelitens intriger og manipulasjoner, men også kampen for tilgivelse og forsoning. Og selv om vi lot de religiøse overbevisningene ligge, sto det klart for oss alle at de overbevisninger vi kjempet for, innerst inne hadde med hver enkelts religiøse tro å gjøre.

Kontakter med islamister

Derfor hendte det gang på gang at arbeidskolleger som var kjent for å være islamister, tok kontakt med meg og ba om støtte i det ene eller andre spørsmål som handlet om urettferdige forhold. Og når jeg i egenskap av utlending ble avvist av nye grupper eller på nye steder, hørte jeg noen av islamistene si: "La ham være, han tilhører en orden, og han er mer algirer enn vi er."

Jeg hadde også kontakt med kommunale representanter for FIS, den islamske redningsfronten, og ble overrasket over hvor stor tillit de hadde til meg. I to forskjellige distrikter ba de meg om råd i spørsmål som gjaldt kommunalforvaltningen. Til andre sa de: "Han er en venn, han er prest, han hjelper oss."

Arbeidet mitt medførte at jeg, særlig i de siste årene, ofte måtte bytte oppholdssted. Når vår arbeidsgruppe vendte tilbake til byen på søndags formiddag, spurte sjåførene meg (ofte var de "skjeggete", det vil si islamister) hvor de skulle sette meg av, så jeg fikk anledning til å feire messen. Dette hendte selv om jeg nesten aldri hadde snakket om det eller uttrykkelig bedt om det. Neste gang jeg reiste med samme

sjåfør, kom det uungåelige spørsmål om jeg hadde husket å ta ham med i min bønn. Ett av mange tegn på hvilken overraskende god kontakt som fantes, alle ulikheter til tross.

Men ulikheten vedble, delvis også distansen til den forvirrende utlendingen som de møtte i meg. Kanskje kom jeg også for nær. I dette landet som lider stadig mer under en fundamentalistisk islam og en stadig mer fremmedfiendtlig nasjonalisme, var min deltagelse i det algirske prosjekt et problem for mange. Jeg ble følgelig gransket nøye.

Økende spenninger

I 1992 kom den første krisen. Da fikk FIS stor innflytelse i min by og i mitt nabolag. Fjorten av mine tyve kolleger sognet til FIS, og to av dem tilhørte kjernen i den islamistiske cellen som hver kveld møttes bak lukkede dører. Etter ordre fra partiledelsen samlet de, uten at jeg visste det, en dag fabrikkens ansatte og erklærte meg for fredløs. All kontakt med meg skulle unngås. Grunnen var at jeg var "en fiende av islam".

Noen kolleger sto frem og forsvarte meg. "Han kjenner og respekterer islam, han snakker aldri om sin religion, vi arbeider jo alle sammen med ham akkurat som dere. . ."

Begge de to FIS-lederne sto til å begynne med på sitt: "Nettopp hans diskresjon og hjelpsomhet er våpen i hans misjonering, med dem forsøker han å trekke alle til seg. Dere ser jo at han er kristen prest, og likevel forsvarer dere ham?" Etter en lang og hissig diskusjon ble man enig

om å la det hele bli ved det gamle. Etter en ukes pinlig distanse kom så de to FIS-lederne til meg og ba om hjelp i arbeidet. Til sist kom en liten delegasjon for å forklare det hele for meg. Livet gikk videre - i hvert fall til å begynne med.

I slutten av 1995 informerte noen venner meg om at navnet mitt stod på en dødsliste. Mine venner og naboer som hele tiden hadde tatt hånd om meg, rådet meg enstemmig til å forlate landet. Siden 1991 hadde jeg mistet mange venner, algirere og utlendinger, muslimer og kristne, alle etter opptrappingen av volden i Algerie. Mennesker som jeg hadde sett kvelden før, som bare bodde noen hundre meter borte, var døde morgenen etter.

Jeg forlot landet. Den 11. april 1996, to uker etter bortførelsen av de syv trappistene som ble funnet myrdet i slutten av mai, skrev en venn til meg: "Som hvert år på vårparten drar nattergalene nordover. Jeg tenker gang på gang på deg og på det du kalte 'nærværets vitnesbyrd' fra de kristne i Algerie. Når jeg i algirsk presse leser om kidnapping av eller mord på ordensfolk, blir jeg stadig mer overbevist om at dette vitnesbyrdet begynner å bære frukt. Slike hendelser skaker opp samvittighetene, de får oss til å kjenne at vi alle er mennesker med den samme oppgave."

Mammon - den største motguden
"Det er skolen som er det store fortellerstedet," sa biskop Ole Hagesæther i sin preken ved en friluftsgudstjeneste på Stadlandet, som markerte tusenårsfeiringen av kristningen av Nordvestlandet. "Du skal være entydig når du forteller om Kvitekrist," fortsatte biskopen, "slik at barna ikke blir forvirret over alle gudene som finnes og begynner å dyrke mangfoldet i en misforstått toleranse som sier at alle ting er like gyldig.

Materialismen er den gud som alle generasjoner må frykte, og som Kvitekrist kalte Mammon. Det er en forferdelig gud, som fanger hjertet og gjør det grådig, som fanger sjelen og gjør den beregnende, og som fanger viljen så mennesket aldri får nok.

Dette er den største motguden til alle tider. Skaperverket skjelver. Små uferdige liv skjelver. Fattigfolk i sør kjenner vekten av Mammon når han går gjennom Afrika og Sør-Amerika," sa biskop Hagesæther.

VÅRT LAND

Her bør skoledebatten starte

"Har vi gått for langt i å la det enkelte barn være sentrum for all oppmerksomhet, slik at vi skaper små egoister? Har vi glemt at barnet også tilhører en fellesskapets kjede? Hvilket menneskesyn er det som styrer vår skolepolitikk?" spør rektor Inge Eidsvåg, Nansenskolen. "Skal skolen bare speile det samfunnet som er, eller ønsker vi at den skal være en motkulturell kraft i formingen av morgendagens samfunn? Her bør en skoledebatt begynne."

Islamske toner som ikke bør tales

9

Hvordan kan militante muslimer rettferdiggjøre nedslaktingen av uskyldige mennesker under henvisning til at de kjemper for en islamsk stat? Hvor i Koranen eller i *Hadith*, profetens ord, finnes det noen rettferdiggjørelse for å drepe barn eller *dhimmis* - kristne og jøder - som ifølge islam skal beskyttes fordi de er 'Bokens barn', Bibelens barn? Slike handlinger er aldri blitt godkjent selv av de mest hardtslående teologer. Hvem er så morderne og i hvis navn handler de? Spørsmålene kommer fra den engelske journalisten **Trevor Mostyn** - han stilte dem i *The Tablet* på tampen av fjoråret i artikkelen: *The unacceptable face of Islam*. Foranledningen var den over fire år gamle voldsspiralen i Algerie, som på slutten av fjoråret spredte seg til Frankrike, og som bare har økt ytterligere i Algerie i 1997.

Svaret på spørsmålene ligger, ifølge Mostyn, i "en analyse av den islamistiske fundamentalismens røtter", et emne som har frembragt en serie artikler og bøker som til dels "kan få det til å gå kaldt nedover ryggen på noen og enhver". Mostyn nevner bl.a. Bernard Lewis' "demoniserende" artikkel *The Roots of Muslim Rage* i tidsskriftet *Atlantic Monthly* i 1990, men trekker også frem Harvard-professoren Samuel Huntingtons meget omtalte artikkel *A Clash of Cultures* i magasinet *Foreign Affairs* i 1993. (Huntingtons bok med samme tittel kom i fjor.) Ifølge Huntington er det etter kommunismens fall islam og andre asiatiske kulturer som truer den vestlige sivilisasjon. Islam har "blodige grenser", skrev Huntington i 1993, og islamsk kultur er fjemmed for vestens folk: "Vestlige tanker om individualisme, liberalisme, konstitusjonalisme, menneskerettigheter, rettsstat og demokrati, fri handel og vandel, adskillelse mellom kirke og stat" finner, ifølge Huntington, "ofte svært liten gjenklang" i islamske og andre "østlige"

kulturer.

Huntingtons syn på islam som den nye fiende til erstatning for kommunismen, holder ikke, mener Mostyn. Som støtter seg til andre "mer moderate kommentatorer", som bl.a. har påpekt at mens kommunismen opererte med et klart etablert sett med sosiale og økonomiske prioriteringer, er det lite som forener de forskjellige islamske gruppene. Det er en myte at en islamsk tidebølge er rede til å velte inn over vesten, skriver Mostyn, og tilføyer at mang en ideologi kler seg i islamske farger, men uten å besitte ekte islamske kreditter. "Bitterhet, isolasjon, søken tilbake til røttene, ja, selv unge islamske militaristers ønske om å fremstå som macho: alt dette er karakteristika som lett kan pyntes med islamske fjær."

Militante islamister har ofte liten og ingen kunnskap om Koranen og *Hadith*, skriver Mostyn: "De som slakter barn, kan ikke ha lest Koranens ord om at man skal 'vise godhet overfor foreldre, nære slektninger og forledreløse, og mot de trengende, og mot naboer som er av ens egen slekt, og mot naboer som er fremmede." Fremveksten av militante banditter i Algerie må ses på bakgrunn av en masseutdanning fattig på ekte innføring i islam. Så godt som alle algirere har adgang til satelitt-TV, men få har tilstrekkelig kunnskap om islam til å kunne tolke Koranen. "Selv det klassiske islamske skille mellom Dar al-Islam (islams sfære) og Dar al-Harb (krigens sfære) som speiler forholdet mellom muslimer og ikke-muslimer, kan ikke rettferdiggjøre den vold GIA (Den islamske forsvarsfronten) benytter seg av. Heller ikke kan profeten Muhammeds massaker av Medinas Banu Quraiza jøder - han mistenkte dem for forræderi - brukes til å rettferdiggjøre fjorårets nedslakting av de katolske munkene i Thiberine, som i årevis hadde levet sitt fredelige liv midt i GIAs sentrale område," skriver Mos-

tyn. Som viser til at sosiale faktorer som rask urbanisering og flukt fra landsbyene til storbyene der drømmene om et bedre liv raskt faller i grus, ligger bak mye av volden i Algerie. En fordreiet form for islam blir holdepunktet for den skuffede og fremmedgjorte innflytter. Mostyn nevner at også staten Israels behandling av palestinerne og Vestens sterke støtte til Israel hører til de underliggende årsaker for mye av den islamske mindreværdighetssfølelse og bitterhet som gir grunn for vold.

De fleste fundamentalistiske organisasjonene er bybasert og ledes av sofistikerte folk, som den Sorbonne-utdannede Hassan al-Turabin i Khartoum, en mann som, ut fra sin egen tolkning av sharia (den islamske lov), ser amputasjon av lemmer som passende straff for småtyverier og andre forbrytelser. Dagens "islamske kronike" er "deprirende lektyre", konstaterer Mostyn. Her skal bare henføres et par av hans eksempler: I Afghanistan stenes kvinner til døde for ekteskapsbrudd på ganske så spinkelt grunnlag, og småtyveri straffes med amputasjon. Og selv i de relativt moderate Forenede arabiske emirater ble en libanesisk kristen mann nylig dømt til 39 stokkeslag og ett års fengsel for å hatt sex med en muslimsk kvinne - de to hadde inngått ekteskap etter kristen lov, ikke sharia. Og egyptisk rettsvesen opprettholder den skilsmisse det for en tid siden påtvang Kairo-professoren Abu Zayed: Hans kritiske bemerkninger til visse sider ved islam gjorde ham til en frafallen som følgelig ikke bør leve sammen med sin muslimske hustru!

"Der kritikerne ser islam som en blodig bevegelse som tørster etter jødisk og kristent blod, ser dens venner en søken etter sannhet midt oppe kaoset og de bevæpnede gruppenes manipulering," skriver Mostyn. Mange islamske tenkere håper på en gjenoppliving av den islamske mysticismen, sufismen,

Er religiøse spørsmål altfor fjerne?

“En skandinav blir langt mer brydd over å skulle snakke om tro enn om sex. Kanskje er religiøse spørsmål for fjerne for de fleste som lever i en sekularisert vestlig kultur,” sier Janne Haaland Matlary. Som imidlertid tilføyer at “selv om det snakkes lite om spiritualitet, tror jeg likevel at stadig flere erkjenner at det materialistiske og politiske ikke kan gi svaret på alt. Og glemmer vi

Gud, er det fare for at vi også kan glemme mennesket.”

Janne Haaland Matlary gikk en lang vei før hun fant at det finnes en sannhet. Hennes tro er et resultat av en omfattende, intellektuell reise med mange avstikkere, skriver hennes intervjuer, Vårt Lands Johan Stanghelle. Som kan fortelle at hun la ut på reisen, den evige søken etter mening, for å finne et arkimedisk punkt utenfor seg selv. Hun fant Kristus, inkarnert og oppstanden.

“Troen er aldri en frukt av rasjonalistisk analyse,” sier Janne Haaland Matlary. “Men det gikk gradvis opp for meg at den erfaring jeg fikk innsikt i - noe som er utenfor subjektet og samtidig er i menneskets dypeste grunn - representerte noe jeg enten måtte gå inn i, eller forkaste.”

Statsviteren Haaland Matlary ved Universitetet i Oslo - hvor hun forsker på europeisk integrasjon - valgte det første. Og vet hvorfor.

10

som bl.a. åpner for en viss pluralisme i samfunnet. For dem er sufismen og dens mystiske og kjærlighetsfylte forhold mellom mennesket og Gud - og ikke islamsk vold - selve hjerte og sjelen i islam. Ifølge religionsforskeren Malise Ruthven ved universitetet i Aberdeen, er Sentral-Asias muslimer, som takket være det sovjetiske utdanningssystemet kan lese og skrive, langt mer tiltrukket av sufismen enn av den politiske islam.

“Det er skrekkehistoriene som får de store overskriftene, mens lite og intet sies om de mange millioner vanlige muslimer som lever sitt stille dagligliv og dyrker Gud i hengivelse og enkelhet,” skriver Mostyn. “Om de nøler med å fordømme Khomeinis fatwa mot Salman Rushdie, er det delvis på grunn av frykt. De muslimer jeg treffer, venter og håper på en ‘reformasjon’ av den islamske verden slik at medfølelse - et ord hver muslim tar i sin munn fem ganger hver dag i sine bønner - og åpen diskusjon kommer istedet for straffer idømt av fanatiske dommere eller av terrorister som - uten at det finnes teologisk grunnlag for det - hevder at de fører en jihad, en hellig krig.”

“Hellig krig? At de tør!”

Patrick J. Ryan: Dialog med islam?

“Etter den iranske gisselkrisen i 1979-81 og diverse amerikanske konfrontasjoner med Libya, Irak og omflakkende arabiske terrorister, har amerikanerne - via media - blitt presentert for et karikert bilde av islam og muslimene som har en slående, for ikke å si skremmende, likhet med nazi-Tysklands smedeskifter mot jødene og jødedommen,” noterte Patrick J. Ryan i artikkelen “Is dialogue possible with Islam? - Er det mulig å føre en dialog med islam?” i de nord-amerikanske jesuittenes tidsskrift *America* for en tid siden. Ryan er jesuitt og underviser i islamske studier ved University of Cape Town. “De som tar det for gitt at jeg nærmer meg islamsk tro fra et negativt ståsted, blir lettere sjokkert når jeg sier at jeg godt kunne tenkt meg å være muslim, hvis jeg ikke hadde fått i gave troen på Jesus som Herre og Frelser gjennom den konkrete, menneskelige velsignelse som en katolsk familie og det større katolske fellesskapet, kirken, utgjør.”

Ikke “fundamentalister”, men “rigorister”!

De som i dag vanligvis omtales som “islamske fundamentalister”, bør heller kalles “rigorister”, mener Ryan, “for å skille dem fra den kristne bibelfundamentalisme som uttrykket ‘fundamentalist’ opprinnelig kommer fra”. Mange av disse “rigoristene” drømmer om en slags tilbakevenden til det liv og den lov som hersket i småbyen Medina i det syvende århundre, mener Ryan. Og de gjør det fordi de ser den dype kløften som har utviklet seg mellom den regjerende militære og politiske elite i dagens islamske verden og de fattige massene i disse landene.

De muslimske rigoristenes økende fokusering på islams etiske og juridiske røtter henter inspirasjon fra minst to ganske så forskjellige erfaringsområder, skriver Ryan: den “manglende modernisering og vestliggjøring” i stør-

steparten av de økonomisk underutviklede islamske stater og “modernisering, men uten vestliggjøring” i de rike oljestatene. På den ene siden altså: Det moderne Kairo og dets desperat fattige masser, 12 millioner og vel så det, som med dårlig skjult hat skulde mot president Mubarak og hans internasjonale venner da de møttes for noen år siden for å diskutere behovet for å få fattigfolk til å redusere fødselsraten. Og på den annen side: Saudi-Arabia hvor en konservativ islamsk teologi med røtter i det 18. århundre har vist seg overraskende tilpasningsdyktig når det gjelder moderne ting som bankinvesteringer og elektronisk basert forretningsdrift, men hvor regjeringen vokter nidkjært på at andre sider ved “vestlig modernisering”, som lik rett for kvinner og menn, en mer privatisert moral og demokratiske spilleregler, ikke følger med på lasset. “I de fattige islamske landene er det mange muslimer med lite skolegang som tror at den økonomiske suksessen i Gulf-staten skyldes disse landenes strenge overholdelse av sharias, den islamske lovs, mer synlige symboler som tilslørede kvinner, alkoholforbud og religiøs intoleranse. De mer velutdannede i disse fattige islamske landene på sin side vet at fossilt brennstoff har mer med velstanden å gjøre enn gulf-aristokratiets til tider noe ‘showy’ fariseime,” skriver Ryan.

Den mest voldelige versjonen av islamsk rigorisme, den som sier nei både til modernisering og til vestliggjøring, suger næring av fattige muslimers naivitet, folk som står til knes i håpløshet og motgang, og som lett lar seg manipulere av islamske rigorister sugne på politisk makt. “Kairos millioner uteliggere ser skjært til lystfartøyene som bringer europeiske og amerikanske turister oppover Nilen til ruinene av det pre-islamske Egypt. Disse pyramidene og templene minner til stadighet de fattige muslimene om den rike og mektige

Bibelens personer: mennesker av kjøtt og blod

“*Hvordan står det til med norsk bibellesning i dag?*” Spørsmålet ble nylig stillet av bladet “*Korsvei*” til rektor ved Diakonhjemmets høgskolesenter, Kjell Nordstokke, som hevdet at “*bibellesningen er forferdelig monopolisert. Det er de velutdannede og velreflektertes bibellesning som dominerer. Og det betyr at distansen til hverdag og kamp blir stor.*”

Hvilken kamp kjemper de fleste mennesker? Jo, de kjemper med angsten for hvordan det skal gå med barna deres, med helsen deres, og så videre. Og alt dette taler Bibelen faktisk mer om enn de fleste preker vi hører. . .

Det fascinerende ved Bibelen er jo at de mennesker vi møter der, ofte er mye mer mennesker av kjøtt og blod enn dem vi finner i de fleste andre religiøse tekster. Det er så forbløffende livnært!”

Tvil og tro - i forskjellig utgave

“*Når grekeren eller russeren lider, ber han til Gud.*” sier universitetslektor Torstein Tollefsen: *han er selv aktiv i den ortodokse kirke. “Når en nordmann skjærer seg i fingeren, begynne han å tvile på Guds eksistens.”* AGDERPOSTEN

Fir'awn (Faraos), antagonist til den fattige, men gudfryktige *Musa* (Moses) som vi finner både i Koranen og Bibelen. Islamsk rigorisme - som teologisk fenomen - har mye mer til felles med frigjøringssteologien på kristen mark enn med protestantisk fundamentalisme,” mener Ryan.

Mulighet for dialog?

I dag utgjør muslimer omkring en femtedel av verdens befolkning: I hvilken grad er en dialog mulig mellom moderne kristne, i særdeleshet katolske sådanne, og deres muslimske brødre og søstre? spør Ryan. USAs “*Catholics for a Free Choice*”, som går inn for fri abort og annonserer sitt syn i the *New York Times*, og som i forbindelse med befolkningskonferansen i Kairo beskyldte paven for allianse med islamske religiøse ledere mot kvinners frihet og rettigheter, “er neppe særlig aktuelle som samtalepartnere.” Motstanden mot abort (men ikke prevensjon, her gir muslimerne samvittighetsfrihet for ektefelle) er nettopp et punkt hvor islamsk og katolsk syn kan møtes, og hvor man skulle kunne samles til felles dåd for å beskytte livet fra unnfangelse til død. I tillegg, noterer Ryan, kunne kanskje muslimenes klare differensiering mellom prevensjon og abort som moralske anliggender av ulik art, øve innflytelse på det pavelige læreembets syn på prevensjon.

Muslimer har sterk sans for den enkelte plass i familiesammenhengen og innen det religiøse fellesskap og for sosiale sammenhenger i det hele - også her er det fellestrekk med kristen tanke “der den ikke er blitt offer for det 20. århundres så typiske individualisme,” skriver Ryan. Islamsk fellesskaps-tenkning som utstøter den som faller fra islam og fratrar vedkommende de rettigheter muslimer har, har noe å lære av de kristne om samvittighetsfrihet i gudsforholdet, et syn som tross alt ikke

er “fullt og helt fremmed for islamsk tanke”, skriver Ryan.

Etter kommunismens fall i Europa og flere afrikanske land har både kristne og muslimer økte muligheter for å misjonere i disse landene, men også, og det glemmer man lett, økt sosialt ansvar for at disse landene får del i de goder vi selv nyter godt av, skriver Ryan. Her og i andre “trengende” land kan muslimske og kristne hjelpeorganisasjoner samarbeide samt virke som pressgrupper til beste for rettferdig og helhetlig utvikling. Det trengs helhjertet langtidssinnsats, ikke bare sporadiske aksjoner: Det dreier seg om de mer velståendes moralske plikt til å hjelpe der det trengs - en plikt som står sentralt både i islam og kristendom.

Muslimer har ennå mye å lære om pluralisme og toleranse, det gjelder særlig land som Sudan, Egypt, Iran og Pakistan hvor muslimerne utgjør den store minoritet og lett glemmer minoritetene. Det betyr ikke at alt er vel hva toleranse angår i såkalt kristne land: muslimske “gjestarbeidere” i Tyskland og Frankrike er i det siste blitt utsatt for vold som “ligner skremmende på Ku Klux Klans verste dager”, skriver Ryan.

Også dypere lag av den religiøse erfaring, mystikken, skulle kunne virke som bindeledd og gjensidig inspirasjon mellom muslimer og kristne. “Og med mystikk mener jeg ikke vage, lett sentimentale følelser,” understreker Ryan. Og forklarer nærmere: “Både innen islam og kristendom, som begge er ‘skrift-orienterte religioner’ med sans for påbud og regler, har der til alle tider vært religiøse ledere som har beveget seg ut over den mer og mindre rendyrkede legalisme eller de grenser som mennesker ofte setter for kjærligheten til Gud og for kjærligheten til Guds skaperverk”. Den mystiske tradisjon innen islam, sufismen, står så avgjort ikke sterkt i dagens offisielle og politi-

serte islam, men, sier Ryan, deler av arven lever fremdeles mange steder på grasrota: “Fromheten hos de mer enn 300 millioner muslimene i India, Bangladesh og Pakistan er umulig å forstå om man ser bort fra dens røtter i sufismen.” I Afrika har den sufiske arv bidratt til at islam kunne spre seg over etniske grenser og forbinde grupper og folk som etnisk og politisk sett er definert som fiender - til tider til ergrelse for islamske rigorister som har lite til overs for sufismens fokusering på levende kjærlighet til Gud og til medmenneskene.

“Det er på tide at muslimer og kristne i Afrika og andre steder lærer gjensidig toleranse overfor ulike måter å være fromme på innen deres respektive religioner,” skriver Ryan avslutningsvis. Videre kan muslimer og kristne lære av hverandre og av den verden vi alle må leve i at vi trenger “nye måter å takle dagens problematiske realiteter på i vår krangleverne verden. Hvis så muslimer og kristne - i tillegg til dialog om rent praktiske verdslige anliggender - også kunne komme hverandre nærmere og dele med hverandre sine dypeste erfaringer om Guds veier blant menneskene, er det håp om at det kommende nye årtusen likevel kan bli en tid for fred på jord,” skriver Ryan.

Fra læstadianismen til katolsk kloster
"Jeg konverterte til katolisismen på grunn av gleden jeg fant, og menneskesynet," forteller religionshistoriker May-Lisbeth Myrhaug. Nå er hun dominikanersøster i et kloster i Stockholm.

Hun vokste opp i et læstadiansk hjem i en samisk bygd i Kåfjord i Nord-Troms. Nylig ga hun ut boka "I modergudinnens fotspor" og presiserer selv intensjonen med boka: Å

oppvurdere og skape forståelse for den førkristne samiske religionen, og gi samefolket tilbake dets sterke kvinneskikkelser og identifikasjonsmodeller.

"Det er viktig å belyse kjernen i den eldre samiske kulturen, som er religionen," sier May-Lisbeth Myrhaug til "Klassekampen". Hun tror det må ha sjokkert mange norske mannlige prester å bli konfrontert med så mye samisk kvinnekraft - gudinner og hellige kvinner. Det enkleste var å neglisjere eller demonisere kvinnene. I så måte er

Thomas von Westen, "samenes apostel", intet unntak.

Hun betoner sterkt slektskapet mellom samene og andre nordeuro-asiatiske folkeslag. - Fellesnevneren er helhetstekning og en ydmyk holdning til natur og ressurser.

May-Lisbeth Myrhaug har jobbet aktivt både i Den norske (stats)kirke, i Norske samers riksforbund og i Arbeiderpartiets samepolitiske utvalg. Selv anser hun seg som politisk radikal og teologisk konservativ.

12 Intervju med Brita Paus: "Den konkrete tro"

Brita Paus, best kjent som Fransiskushjelpens mor, fyller 80 år nå i juli. "Men spør helst ikke for mye om Fransiskushjelpen," ba hun da St.Olav spurte om et intervju, "den har jeg snakket om så mange ganger." Det passet utmerket, for det var katolikken Brita Paus vi ville ha på banen denne gang: I 47 år har hun vært med i den katolske kirke - til dels ganske grundig med!

Fra tilfeldighet til tro

Men det lå ikke i kortene den julidagen for 80 år siden at Brita Collett (joda, Camilla er en av formødrene) - født inn i det som sett utenfra gjerne kalles solsiden - skulle bli katolikk.

- Hva fikk deg til rusle på stier som etterhvert førte til den katolske kirke?

- Den aller første tilnærmelsen til det katolske var en tilfeldighet: Vi var nettopp flyttet til Tromsø, min mann var ung lege, året var 1944, eldstebarnet skulle begynne på skolen, men det var så som så med skoleforholdene i byen, for tyskerne hadde beslaglagt folkeskolens bygning - men etter hvert fant vi at byens bittelille katolske skole lot til å være et godt valg.

- Samtidig begynte jeg å nærme meg de tredve, og da vil man gjerne vite litt mer. . . jeg ville i det minste finne ut hva det var, dette som jeg ikke trodde på! Jeg var blitt døpt som liten, det hørte med, og barnepiken tok oss med i kirken på julaften. Det hørte også med til et dannet forhold til religion på den tiden. Nå var vårt fjerde barn nettopp født og skulle døpes, og det satte også tanker i gang, for man lover jo i den sammenheng å oppdra barnet i den kristne tro. Jeg hadde faktisk ikke tenkt over det der før - at barnedåp var noe mer enn et pent rituale og en konvensjon.

- Men det var først da krigen var vel

over, at jeg begynte å snakke med biskop Wember og sogneprest Hujbregts i den katolske menigheten om saker og ting, en slags uforpliktende "konferanser". Det hører med at jeg også var innom en luthersk prest - også han trodde jo på dette som jeg ennå ikke trodde på, men som jeg ville orientere meg om - men hans reaksjon da jeg åpenhertig fortalte at jeg også hadde kontakt med katolske geistlige, gjorde at det ikke ble aktuelt å melde seg der i gården igjen. Senere har jeg, heldigvis, lært storartede lutherske prester å kjenne, folk med vidsyn og langsyn.

- Men tilbake til Tromsø. Plutselig en dag - jeg stod endatil på fisketorget med en torsk i hånden! - slo det meg med overbevisende visshet: Gud finnes! Og det var ikke akkurat ham jeg hadde tenkt på der jeg stod: Jeg skulle betale for middagstorsken, jeg! Men det var ennå langt igjen til kristen tro, til Jesus og frelsen og alt det der - men gudsvissheten var der, med stor styrke.

- I 1948 flyttet vi til Oslo, og etter hvert søkte jeg kontakt med fransiskanerne i Urtegaten og begynte med konvertittundervisning hos pater Novatus. Undervisningen var strengt konsentrert om det som til tider forekom meg å være heller kjedelig katekisme, men i ettertid har jeg tenkt at

det nok på mange måter var en fordel at det hele var nøkternt og upersonlig - det ble troen alene på en måte. . .

I 1950 ble Brita Paus tatt opp i den katolske kirke. Og kom raskt med i katolsk menighetsliv og andre sammenhenger - det skyldtes ikke minst det etterhvert nære vennskapet med de unge fransiskanerne i klosteret i Urtegaten: patrene Notenboom, Castricum, Arno og Hertmann.

- Det var inspirerende folk, ikke minst i retrettsammenheng, og de var sugne på å at vi skulle få til noe i den hellige Frans' ånd. 'Vi' inkluderte en snau håndfull damer som møttes jevnlig hos fransiskanerne - vi møttes i det samme behov for praktisk tro. Og slik ble Fransiskushjelpen født i 1956 - det tok litt tid å få det kirkelige byråkrati med på sakene. Jeg pleier å si det slik at pater Castricum er faren og at jeg er en slags mor. . .

Men allerede før Fransiskushjelpen så dagens lys, hadde Brita Paus - seks barn og stort, usedvanlig gjestfritt hus til tross - funnet tid til katolsk innsats: nærmere bestemt arbeidet for katolske flyktninger i Norge. I 1951 ble Hovedkomitéen for Katolsk Flyktningearbeid etablert for å hjelpe de mange katolikker som krigen direkte og indirekte hadde ført til vårt land, fra 1956 tok komitéen navnet Katolsk Flyktningehjelp. Hun minnes med glede arbeidet i denne sammenheng og ikke minst samarbeidet med "den fabelaktige duoen pastor Harald Taxt og Odd Barra, som med sekretær Ragna Rosati ble en festlig og effektiv trio". Arbeidet ble etterhvert en ganske så utfordrende affære ikke minst på grunn av de mange ungarske flyktningene som kom til Norge etter den sovjetiske invasjonen i Ungarn.

Vi feirer pater Arne Fjeld o.p.

I august i år er det 30 år siden p. Arne Fjeld ble presteviet. Mange har uttrykt ønske om å feire dette jubileet sammen med ham; det blir anledning til det hos Dominikanerne etter høymessen søndag 24. august. Vi foreslår at de som ønsker å vise p. Fjeld en oppmerksomhet i anledning dagen, går sammen om en pengegave som gjør det mulig for ham å foreta en lengre reise - et "frivkvarter" fra en krevende prestegjering. Bidrag til denne felles gave kan sendes til: Postgirokonto: 0540 3793592, Kirsti-Mette Bergstrøm, Olaf Bulls vei 64, 0765 Oslo.

En liste over alle gratulantene vil bli overrakt på festen.

Gudveig Havstad
(sign.)

Kirsti-Mette Bergstrøm
(sign.)

Anna Margrethe Martens
(sign.)

Flyktningehjelpens innsats - forløperen til dagens Caritas Norge - er blitt litt borte i historikken, mener Brita Paus, og synes det er synd.

- I sin tid betød Flyktningehjelpen svært meget for mange. De økonomiske ressurserne var små, den frivillige innsatsen og entusiasmen desto større.

Førte kvinnelige formann

Slutten av 50-årene og begynnelsen av 60-årene var spennende brytningsår i kirkens liv, både hjemme og ute - for aktive legfolk var "legmannsapostolatet" stikkordet: Det at også legfolket er kalt til å være apostler for sin tid. I januar 1959 annonserte pave Johannes Paul at Det 2. Vatikankonsil skulle innkalles, et konsil som bl.a. skulle komme til å anbefale opprettelsen av pastoralråd i de enkelte bispedømmer, råd der legfolks kompetanse og syn skulle trekkes inn. Men før konsilet kom så langt, hadde Oslo Katolske Bispedømme allerede fått sitt Legmannsråd, som det ble kalt - i 1960. Brita Paus var med fra starten - eller snarere før starten: Rådet var resultatet av et initiativ der samtlige katolske legmannsorganisasjoner og grupperinger - med Norges Katolske Kvinneforbund i spissen - samarbeidet, og der også Flyktningehjelpen og Fransiskushjelpen var med.

- At biskop Mangers sa ja til vårt forslag om et legmannsråd, som skulle virke både utad i det internasjonale legmannssamarbeidet som virkelig var i siget på de tider, og innad i bispedømmet, viser hvor fremtidsrettet vår den gang aldrende biskop var, sier Brita Paus. - Han var i det hele en klok og dyktig biskop - jeg har de

"Vi blandet oss i det meste," minnes Brita Paus, første kvinnelige formann i Legmannsrådet i Oslo Katolske Bispedømme og Fransiskushjelpens mor. Nå fyller hun 80 år.

beste minner om givende samarbeid med ham. Han la et godt grunnlag som hans etterfølger, biskop Gran, kunne bygge på.

Da Legmannsrådets første formann, professor Daniel Håkonsen, trådte tilbake etter endt termin, ønsket rådet - som ikke var en demokratisk valgt forsamling, men bestod av utpekte representanter for bispedømmets forskjellige organisasjoner og foreninger, godkjent av biskopen - at Brita Paus skulle overta formannsvervet. En kvinne på en slik plass var ikke noe selvsagt på den tid.

- Jeg husker at vi alle var nokså spente på hvordan forslaget ville bli tatt imot. Våre biskoper - biskop Gran var allerede inne i bildet på den tid, mener jeg - var i Roma i anledning konsilet. Vi sendte brev og ventet

spent på svar - som kom omgående pr. telegram: Jeg var godkjent. Jo, våre biskoper lå foran sin tid - Oslo Katolske Bispedømme var vel temmelig alene om å ha en kvinne på en slik plass på den tiden.

Legmannsrådet lå helt fra begynnelsen av aldeles ikke på latsiden, så heller ikke under den nye formann.

- Vi blandet oss opp i det meste, ler Brita Paus.

Et viktig punkt på dagsordenen var å få konsilets reformer, tanker og forordninger ut til folket. I 1966 ble en imponerende rekke "jubileumsforedrag" av leg og lærd om "konsilet og vi" stablet på bena og, etter den første fremføring i Akersveien 5 i Oslo, nærmest sendt ut på turné rundt om i bispedømmet. Formann Paus var også blant foredragsholderne. "Den konkrete tro" skrev tidsskriftet St. Olav over sitt referat fra foredraget - uttrykket var foredragsholderens eget. Og foredragsholderen fra dengang nikket godkjennende mens intervjuer leser fra medbragt kopi av St. Olav nr.3-66, som avslutningvis gjengir formann Paus direkte: "Vi skal huske på at det er både overraskende og spennende å forsøke å utvikle det kristne liv i oss selv. Det er bare det likegyldige som gjør livet grått og kjedelig. Den fulle innsats, enten den foregår i det daglige jevne liv på arbeidsplassen, i hjemmet eller i organiserte virksomheter, kan aldri bli kjedelig. Det er ikke meningen at vårt arbeide som kristne skal føles som tunge plikter. Den konkrete tro er spenningsfylt og urovekkende. Den skal egge oss frem, nærmere og nærmere sannheten, slik at vi virkelig etterhvert kan bli sannhetens medarbeidere."

Tie i forsamlingen?

"De som tror det praktiseres et påbud om at kvinnene skal tie i forsamlingen, har ikke hørt mine tanter på Vestlandet," sier Hans Erik Matre til Bergens Tidende. "I Vestlandske Indremisjon er det kvinnene som er ryggraden og som styrer, og det er sannelig noen grepa kvinnfolk. Ellers har jeg møtt frilynte vestlendinger som har det samme

åpne forholdet til verden og Vårherre som jeg har. Jeg tror det er blitt flere av dem. Men jeg er også kjent med den delen av det vestlandske kristenliv som mener at det glade budskap må forkynnes med størst mulig tungsinn. Det er trist, og her våger jeg å uttale meg på Vårherres vegne. Jeg tror på en kristendom som er preget av livsutfoldelse og glede. Ikke noen tjolahoppasakris-

tendom, men en glad tro basert på et sannferdig fundament," sier Hans Erik Matre, avtroppende sjefredaktør i Bergens Tidende

Lønner det seg?

"Hvis noen regner nøye på det, vil de snart finne ut at det ikke lønner seg å leve," sier Per Borten. "Vi er i ferd med å sette oss selv i en tvangstrøye når det skal være slik at absolutt alt skal lønne seg økonomisk."

14

- Det der er slett ikke dårlig sagt, sier Brita Paus. - Og det er veldig mye min tro - nyttig at du tok med den teksten, det sparer oss for mange spørsmål og svar. . .

- Som for eksempel hva troen betyr i dagliglivet?

- For eksempel, nikkes det tilbake, - men du kan nå få et svar likevel: Det man gjør, er resultatet av ens tro.

Å snakke om troen, er ikke handlingsmennesket Brita Paus' stil - like lite som fromme fraser, føleri og sentimentalitet er en del av vokabularet når hun en sjelden gang setter døren til sitt innerste en anelse på gløtt. Hun tror, og kristen tro krever handling: Ting skal gjøres - med minst mulig dikkedarer. Og noe av det som skulle gjøres i året etter jubileumsforedragene, var å få til en durabelig norsk deltagelse ved den store Legmannskongressen som fant sted i Roma det året. "Legfolket i kirkens fornyelse" var emnet for kongressen, og for første gang satte legfolket selv langt på vei opp dagsordenen, tok opp emner som virkelig opptok dem som katolikker og samfunnsborgere. Og ikke bare slikt som Roma - velmenende, men noe verdensfjernt - mente fromme katolske legfolk skulle beskjefte seg med.

- Det var inspirerende og morsomt, både forarbeidet og selve kongressen. Vi satset på en delegasjon på hele 25, hvorav 10 kvinner, om jeg ikke husker feil, og to prester, Albert Raulin og Edvard Vogt, som veiledere og rådgivere. Biskop Gran var straks positiv til vårt stort anlagte prosjekt, og bispedømmet var meget raus med den økonomiske støtten - det var visst bare oppholdet vi måtte betale selv! Lille Norge stilte faktisk med den

største delegasjonen i Roma.

- Et episode fra kongressen sitter klistret i mitt hode: Vi var blitt utstyrt med små flagg som skulle brukes når det ble stemt over resolusjoner og slikt, og ved denne spesielle anledningen gjaldt det tilslutning til et ja til kunstig prevensjon. Jeg viftet ivrig med mitt flagg, men oppdaget at dansken foran meg ikke hadde sitt i været, så jeg tok like godt og løftet hans arm og flagg i farten. Jeg trodde jo bestemt at han hadde glemt å stemme! Noe annet var liksom utenkelig...

Dagens katolske diskusjonsemner - gifte prester, kvinnelige prester, de gjengiftes situasjon, romersk sentralisering samt emnet fra Roma 1967, prevensjon - opptar henne, men Romas vegring mot å ta kirkens syn på disse sakene opp til eventuell revisjon, uroer henne ikke i særlig grad. Hun hisser seg ikke opp over dem, som hun sier.

- Da jeg ble katolikk, lot jeg være å gruble over en del sider ved katolsk lære og praksis som jeg syntes var heller tåpelige. Jeg regnet med at forandringer ville komme. Når det blir for galt, vil de nok rette på det, tenkte jeg - og slik ble det også. Konsilet gikk jo blant annet ut på å rette opp det som var galt på katolsk hold i forhold til tidens innsikt og krav. Så de forandringer som trengs, vil nok komme - når tiden er inne, sier Brita Paus. Og hennes råd til dem som eventuelt måtte være utålmodige eller mismodige over saker og ting i kirken:

- Det hjelper veldig hvis man er engasjert rent praktisk.

Pensjonist?

I 1993 følte Brita Paus at tiden var

inne for å la Fransiskushjelpen klare seg uten henne. Da hadde hun 37 år som ubetalt daglig leder bak seg, samt like mange år på barrikadene mot alt som har smakt av sendretthet, uforstand og manglende medmenneskelighet ved det offentlige helsevesen. Som 76-åring gikk hun for alvor inn i pensjonistenes rekke - i den grad et aktivt medmenneske som henne i det hele tatt lar seg pensjonere i betydningen: trappe ned. Brita og Bernhard Paus' hjem har i alle år hatt vidåpne dører, det er vi mange som har fått erfare - det var alltid plass til et barn eller to eller tre ekstra ved middagsbordet eller i sommerhuset, enten det nå gjaldt Pausbarnas venner i alle aldre eller noen flyktningebarn som trengte norsk sommerferie på landet. Hun er i slekt med den rause Marta Svennerud, Brita Paus. Og nå er pensjonistboligen på Nordstand - "vi måtte flytte tilbake hit ettersom det stort sett var her barnebarna var, det ble for langt borte å bo helt på andre kanten av byen, i Bærum!" - sentrum for en etterhvert ganske tallrik familie: 23 barnebarn og 9 oldebarn - ved siste telling.

- Om troen holder når det røyner på, som det vel har gjort til tider når man har levet i 80 år? undrer intervjuer på tampen.

Det blir stille en stund: - Når det riktig røyner på - når det går på livet løs - er det vel ikke troen man først tenker på. . . Holder du på å drukne, er det viktigst å svømme, sier Brita Paus. Som ikke hører til dem som trekker veksler på Vårherre i utide, men heller bretter opp ermene og gjør noe selv. For andre.

UKJ

Den tidligere statsminister anmoder innstendig om en revurdering av dagens ensidige "business-holdning", og mener at "det må være mulig å snu utviklingen, ellers vil vi oppleve et nederlag for den sunne fornuft. Det er et tankekors at det vi klarte før vi fikk oljemilliardene, klarer vi ikke nå."

ARBEIDERBLADET

Den bibelske helhetstanke

"I Vesten har vi så lett for å tenke at kristenlivet tilhører enkelte båser i livet, og lager et kunstig skille mellom ånd og kropp," sier kapellan Per Anders Nordengen til "Krigsropet", Frelsesarméens organ.

"Afrikanske kristne har ikke dette kunstige skillet. De vet at hele livet og hele men-

nesket har med Gud å gjøre og er gjenstand for hans oppmerksomhet og omsorg.

Det betyr at vi har et kristent ansvar for våre medmennesker. Afrikanske kristne har lært meg å finne tilbake til en bibelsk helhets-tankegang," sier Nordengen.

Pavelig ærebevisning til Dagny og Harald Sivertsen

Det pavelige æreskors "Pro Ecclesia et Pontifice - For kirken og paven" er tildelt ekteparet Dagny og Harald Sivertsen i St. Eysteins menighet i Bodø som en anerkjennelse fra høyeste katolske hold av deres mangeårige innsats for menigheten og den katolske kirke i Nord-Norge.

"Det går lang tid mellom hver gang nordmenn mottar en slik ærebevisning, såvidt vites er det også meget sjelden at korset er blitt tildelt kvinner, og i særdeleshet at et ektepar hedres," sier sogneprest Torbjørn Olsen i St. Eystein. "Ekteparet Sivertsen representerer søylene i vår menighet, og vi er svært stolte over denne hedersbevisningen. Dagny og Harald Sivertsen - hun lektor, han bokbinder med eget firma - er nå begge i begynnelsen av 80-årene. De konverterte til den katolske kirke under siste krig mens de bodde i Tromsø: Hun var blitt interessert i katolsk tro under studietiden i Oslo. Da det noen år senere skulle opprettes en katolsk menighet i Bodø, flyttet de to - på biskopens oppfordring - til Bodø: Så ble det to katolske familier på stedet! Siden da har Dagny og Harald Sivertsen, som etter hvert fikk seks barn, levd med i menigheten i ett og alt - fra den spede begynnelse til dagens situasjon med 360 katolikker.

- Deres innsats, både for å hevde den katolske tro og for å bidra prak-

Pavelig hedersbevisning til ekteparet Dagny og Harald Sivertsen - i rundt 50 år har de vært en av søylene i St. Eystein menighet. Foto: Nordlands Framtid

tisk til menighetens liv, er formidabel, og det er derfor menigheten har oppfordret Vatikanet til å gi ekteparet Sivertsen dette æreskorset, forteller sogneprest Olsen. De har tatt i med det meste: fra å være liturger og spille orgel til å plante og pynte rundt kirken, måke snø og slå gress (alt etter årstiden, og noen årstider er, som bekjent, mer hårdnakkede enn andre der nord!) til å organisere kirkekaffe, få nykomlinger til å føle seg hjemme, bidratt til festlig markering av førstekommunion og ferming. Og til å gi ny innbinding og dermed nytt liv til slitte sang- og messebøker!

Dagny har dessuten i en årrekke vært ivrig medlem av Norges Katolske Kvinneforbund. Og de siste ti årene har hun og sønnen Thomas (artisten Halvdan hører også til klanen) hatt fast program, "Katolsk time", på lokalradioen, Radio 8000, hver onsdagskveld med informasjon om katolsk tro og kirkens liv rundt om i verden. Her ble bl.a. deler av den nye katolske katekismen fra 1992 fremført før den forelå i offisiell norsk oversettelse i 1994 - fransk-ektor Dagny hadde selv oversatt!

St. Olav gratulerer varmt med høyst fortjent heder.

“Den mørke middelalder”?

“Ein gong var mellomalderen ein mørk og sorgjeleg periode i europeisk historie, lik som dansketida var det hos oss. No er begge to rehabiliterte. Historikarar har gått laus på periodane, grave og funne, og det visar seg å ha vore svært spennande periodar.”

Det er forlagssjef Andreas Skartveit som her uttaler seg til Vårt Lands serie “Tanker om tingene”. Og som fortsetter: “Ein kunne

nesten vere freista til å lage ei ny lov om historikarar: Når historikarar hevdar at ein periode er mørk og uinteressant, er det fordi dei veit lite om perioden.”

Vi trenger en kirkeskole

“I prinsippet har vi trengt en egen kirkeskole for de barnedøpte siden 1969 da det i Stortinget ble slått fast at kristendomsfaget ikke lenger skulle fungere som kirkens dåpsopplæring. Det har vært vår lykke at det gjaldt i prinsippet, men ikke i praksis. I

praksis har skolen fortsatt fungert som kirkens dåpsopplæring,” skriver kapellan Laila Riksaasen Dahl, en av redaktørene i Norsk Luthersk Kirketidende. Og hun fortsetter: “For kirken har situasjonen i de snart 30 årene som er gått siden da, vært at den verken har hatt eller har ressurser til å skape identitet og tilhørighet hos alle sine døpte. Det er langt, langt igjen til kirkens egen dåpsopplæring kan fylle den funksjon skolen med sitt kristendomsfag har hatt før 1969.”

Det nærmest vrirler av bøker om pilegrimer på det norske markedet for tiden. Karen-Helene R. Hognestad, teolog og universitetsbibliotekar i Trondheim, har tatt for seg to av dem: Mette Nygårds “- og vegjine falle så vide” og Arne Bakkens “Nidarosdomen - en pilegrimsvandring”. To svært forskjellige bøker, den ene mer “todimensjonal”, den andre mer “tredimensjonal”, men begge “meget lesverdige - de kan anbefales på det varmeste,” skriver vår anmelder.

Et av de første Bibelsitatene vi kan lese i Mette Nygårds bok: “-og vegjine falle så vide : om gamle og nye pilegrimsmål”, er hentet fra 3. Mosebok: “Landet er mitt, og dere er fremmede og gjester hos meg”.

Tar vi disse ordene på alvor, må vi konstatere at vi alle er pilegrimer - fremmede - på jorden.

Vi har landet til låns, og vår jordevandring er en eneste lang pilegrimsreise.

Kanskje det er en stigende forståelse for dette som har fått stadig flere mennesker til å legge ut på mer tidsbegrensede vandringer enn den vi alle er med på? Enkelte av middelalderens pilegrimsmål, Santiago de Compostela, kan i år telle flere pilegrimer enn da det i Middelalderen var et av Europas mest besøkte pilegrimsmål. Dette til tross for at Maria-apparisjoner flere steder i vår del av verden har gitt hungrige mennesker på jakt etter stadig nye pilegrimsmål flere og flere steder å “vandre” til.

I Mette Nygårds bok finner vi fine skildringer av pilegrimsmål hun har besøkt i løpet av de siste årene.

Kjente steder fra kirkens nære og fjerne historie, med innføringer om stedets historie, geografi og folkeliv. Også den kirkelige aktiviteten ved målene får vi et lite blick inn i.

Efter en innledning om pilegrimer og

pilegrimsreiser generelt, besøker vi Medjugorje, Israel, Santiago de Compostela, Lourdes, Russland, Lough Derg (Irland), Czestochowa (Polen), Nidaros og Rom.

Dette er ikke flere steder enn vi kan fordøye om boken leses sammenhengende, men den kan vel så godt leses kapittel for kapittel. Boken er meget velskrevet, med et lett og flytende sprog. Timene eller dagene sammen med Mette Nygård er vel anvendt tid.

Forfatteren gir som sagt innledningsvis, og også som avslutning, betraktninger over pilegrimer, pilegrimsreise og mål. Det gir en fin ramme rundt boken, men gjør også at forventningene til den sammenheng boken er satt inn i, blir store.

Denne anmelder kjenner ikke alle de stedene som omtales, men for de stedene jeg kjenner - Israel, Lourdes, Nidaros og Rom - er både innføringen om det som gjør disse stedene til pilegrimsmål og skildringen av folkelivet rundt målene, godt gjenkjennelige og levende skildret.

Ukjente steder danner man seg et godt bilde av ut fra beskrivelsene, og fordi forfatteren tar med mange pussige og sinnrike opplevelser fra selve reisen frem til målet, kan vi levende tenke oss hvordan noen av disse reisene har forløpet (og hvor godt det må ha vært å ha

kommet vel hjem igjen).

Et av kapitlene som gjorde spesielt inntrykk på meg, var det som beskriver Lough Derg. Oppholdet der må ha vært både en fysisk og psykisk utholdenhetsprøve. Den gjorde kanskje ekstra sterkt inntrykk fordi vi ikke får noen forklaring på hvorfor programmet her er lagt opp som det er, og med hvilken hensikt. Det blir med beskrivelsen.

Slik forblir boken en god reiseskildring med litt “sukker” på.

For når man åpner denne boken, hadde i alle fall jeg ventet en større himmel over beskrivelsene fra pilegrimsmålene. I sitt innledningskapittel skriver hun at “hensikten med en pilegrimsreise er å oppsøke det hellige: en reise uten et religiøst mål er ingen pilegrimsreise”. I siste kapittel kan vi lese at “å reise på pilegrimsferd er å åpne seg for symboler. Både den ortodokse og den romersk-katolske kirke gjør utstrakt bruk av symboler for å undervise og styrke de kristne i troen”. Det å dra på pilegrimsferd er en symbolsk handling i seg selv. En reise til et hellig mål, som en synlig tegn på den livets reise vi alle er med på. Dette hadde jeg ønsket mer nærværende i boken. Reiseskildringer, også dem som har gode kultur-, historie- og folkelivsskildringer, er det til alle tider skrevet mange av. En bok om pilegrimsreiser ville derfor kunne fylt et tomrom hvis det religiøse aspektet hadde vært mer påtrengende. Er det noe mer ved disse målene enn en historie vi like godt kan lese om hjemme i godstolen, og innlagte handlinger (betsøvelser og skriftsmål), lagt inn i en annen hensikt enn for kuriositetens skyld?

Dette gir ikke boken noe svar på.

Flere av de stedene forfatteren oppsøker, er steder hvor det har funnet sted Maria-apparisjoner. Enten for en enkelt, som i Lourdes, eller for flere som i Medjugorje. Men hva mener forfatteren om Maria-apparisjoner. Eller mer interessant, hva har hun å si om

Omfattende utredning om stat og kirke på dagsordenen

Kirkerådet innen Den norske kirke har vedtatt å sette i gang en omfattende kirke/statutredning; et kirkelig utvalg skal levere sin innstilling våren 2001. Man ønsker en bred belysning av forholdet, men tar ikke stilling til fremtidige modeller, ifølge initiativtaker biskop Andreas Aarflot.

Primært ønsker man en offentlig utredning, i første omgang i form av en kirkelig utredning, melder Vårt land. "Det ligger mye sprengstoff i utvalgets mandat", sier Kirkerådsdirektør Erling J. Pettersen. Flere saksforhold har aktualisert ønsket om større innsikt og avklaring: Den økende pluralis-

men der Den norske kirkes forhold til andre kirkesamfunn og andre religioner i økende grad problematiseres; spenningen mellom kirkens rolle som tradisjonsbærer og etisk premissleverandør for vårt samfunn, og spenningen mellom folkekirke/bekjennelseskirke, sist aktualisert ved "bispevigslingen" i Kautokeino, skriver Vårt Land.

«pilegrim»

17

visjoner, og ser hun en nyanseforskjell mellom en apparisjon og en visjon? Både som katolikk og som psykiater hadde en kapittel om dette gitt boken en ny dimensjon. Med de små kommentarene som riktignok krydrer boken, blir man som leser sittende igjen med en smule forvirring over reisens mål og reisens hensikt. I innledningen forteller forfatteren oss en historie av Tagore om hvordan en som på sin søking etter Gud, finner en lukket dør bak hvilken Gud bodde. Han løper stille bort fra døren, for at livet kunne bli en evig søking etter Gud. Vi aner at drivkraften bak forfatterens stadige pilegrimsreiser nettopp er en slik søken etter Gud. Men det må jo også være noe med selve målene hun søker til som får et moderne menneske til å dra på langfart om og om igjen til definerte pilegrimsmål?

Med fare for at det vil skinne for sterkt igjennom at anmelderen sitter i Trondheim og skriver, våger jeg allikevel å nevne kapittelet om reisen til Nidaros spesielt. Også fordi det kan fungere som overgang til den neste boken jeg vil anmelde.

Vi biler fra Oslo til Trondheim sammen med forfatteren og Aasmund O. Vinje. Veien hun velger er Vinjes, så langt en bil kan komme frem der han gikk. Hele veien følges vi av Vinjesitat. Med all respekt for både Vinje og hans Ferdaminni hadde jeg nok i denne sammenhengen foretrukket å reise alene med forfatteren på denne veien. Ved å sitere fra Ferdaminni parallelt med reiseruten, skaper forfatteren en avstand både til reisen og til seg selv. Det er også med på å forsterke den deskriptive stilen boken er holdt i.

Vi får høre at det er vokset opp et pilegrimsmiljø rundt Domkirken i Trondheim, men at ordet pilegrimsmiljø settes i anførselstegn, gir leserne inntrykk av at det er sekunda vare. Mener forfatteren det, og i så fall, hvorfor? Hun har ellers fremhevet at pilegrimer

Illustrasjon fra Arne Bakkens bok: Den hellige Birgitta av Vadstena som kom til Nidaros som pilegrim ca. 1340. Skulptur på søndre vestfronttårn av Sivert Donali.

Protester mot steriliseringskampanje i Venezuela

Katolske organisasjoner i Venezuela har fordømt en omfattende steriliseringskampanje rettet mot innfødte kvinner i fattige områder av landet. Regjeringens helseprogram for provinsene, et program som er et samarbeid med universitetet i Tennessee, bruker kvinner som "rene forsøksdyr", sier kritikerne.

I delstaten Guarico foretas det daglig

rundt 20 steriliseringer. "Innfødte kvinner som kommer til sykehuset for å få legehjelp, havner i stedet raskt på operasjonsbordet hvor de steriliseres - uten å være informert om det som skjer og uten mulighet for eventuelle innsigelser," sier legen Diaz Lovera, en av kritikerne. Guaricos guvernør har innrømmet at det oppfordres til sterilisering som et ledd i delstatens "intensive handlingsplan", en plan der leger fra Tennessee er med, melder Catholic World Report.

Kina: skjerpet religionskontroll
Kinas statsminister, Li Peng, vil skjerpe kontrollen med religionene i landet. Det er nødvendig for å sikre fortsatt fredelig sameksistens mellom de forskjellige etniske gruppene i landet, understreket Peng overfor Folketkongressen. Hensikten er å få religionene til å harmonere med det sosialistiske samfunnet. Statsministeren avviser enhver separatistisk tendens og tolker bl.a. religiøst begrunnede uroligheter i den sene-

18

er et fellesreligiøst begrep, nærmest av arketypisk karakter. Og ingen vil vel benekte at det rundt en kristen kirke, uansett konfesjon, naturlig nok kan vokse opp et ekte pilegrimsmiljø.

Så sterkt er det pilegrimsmiljøet som er grodd frem rundt Nidarosdomen, at kirken har ansatt en egen pilegrimsprest, Arne Bakken. Også han har skrevet bok i år. "Nidarosdomen En pilegrimsvandring"

Mens Mette Nygård gir en fin skildring av Domens interiør og eksteriør, hvor interessante detaljer fremheves, tar Arne Bakken oss i hånden, fører oss rundt i kirken og gir oss en opplevelse som går langt under huden.

Også her blir vi ført med på en pilegrimsvandring, men vandringen foregår innenfor Domens vegger.

Bakken lar oss begynne foran Vestfronten med alle statuene og ber oss se godt på St. Denis. Han står med hodet i hendene, lagt inn til hjertet. Slik må også vi legge våre hoder inntil våre hjerter. Bare da, med hode og hjerte i skjønn forening, kan vi fange den helheten som Nidarosdomen ønsker å formidle.

Nidarosdomen ble påbegynt som en romansk katedral, men fullført i gotisk stil. Vi får en innføring i katedralens historie, satt inn i den samtid den ble bygget i. Så blir vi ført inn gjennom en av de 9 dørene til katedralen og kommer inn i en "by" - Det himmelske Jerusalem - som katedralen er et bilde på. Og vandringen kan begynne.

Vi føres rundt i kirkens åpne og gjemte rom, både sammen med forfatteren og med kunstnere som kan tjene som inspiratorer på veien. Med noen deler vi skjebne, med andre får vi en ny og større forståelse for veien vi går.

Det som gir vår vandring en dypere dimensjon, er vekslingen mellom kirken som rom og hva våre øyne kan se av kunst og arkitektur, og kirkens indre liv.

Vi vandrer med helgener og med Maria. Henne får vi se som kirkens mor gjennom forståelsen av Kirken som bildet på Kristus.

Katedralens pulsslag er gudstjenestelivet hvor Jesu liv kan gjennomleves i løpet av et år, en uke og en dag. Gudstjenestene er en innlevelse i og aktualisering av Jesu liv, død og oppstandelse, og hvilken betydning dette har for menneskene og verden.

Vandringen i katedralen når sitt klimaks oppe ved alteret, møtestedet mellom jord og himmel.

Forfatteren fremhever at sentrum i en kristen messe er at et brød brytes og gis ut. Alt i messen peker inn mot nadverdsfeiringen der Kristus som livets brød, deles. I brødet møtes det hverdagslige og det hellige. Å spise brødet som brytes i kirken, er å bli bevisst vår tilhørighet til alle levende skapninger - ja til hele kosmos.

Brødet bærer skjult i seg det vi kaller de fire elementer. Det vokser opp av jorden, det næres av vannet, luften og lyset. Også mennesket ligger skjult i brødet, for menneskehånden har lavet det. Hver gang et brød løftes opp og deles i "brødhuset" som Nidarosdomen og enhver kirke er, holdes også dette perspektiv frem.

I katedralen synes alt i livet å ha fått sitt uttrykk, på tvers av århundrene gjenkjenner vi vårt eget liv, sier forfatteren.

Dette er ord fra forfatteren som vekker gjenkjennelse i oss når vi leser boken. Som han også sier, oppleves katedralen som et rom som taler sant om livet, og som gjør det mulig å holde fast også noe av det utsigelige.

Med bokens vakre fotografier, nesten alle i sort/hvitt, oppleves det som en virkelig pilegrimsvandring å lese denne boken.

Som pilegrimen går vi en vei til et mål - og hjem igjen.

Bokens delikate utforming, glansede

ark og vakre trykk gjør sitt til at lesningen av boken oppleves som å leve noen dager i en frodig oase.

Noe skyggelegging er selvsagt på sin plass også i denne boken. Bokens nesten 200 sider kunne vært strammere noe inn, blant annet ved strammere sprøfføring. Og selv med gjentakelsens hemmelighet i tankene, kunne noen vært strøket.

Enkelte lesere vil nok også kunne oppleve at vandringen til tider går gjennom et landskap som er mer gjenkjennelig for andre enn dem selv. Ikke fordi de ikke kjenner Nidarosdomen - det er ingen forutsetning for å ha fullt utbytte av å lese boken. Snarere fordi en slik vandring som vi her blir tatt med på, krever at leseren nettopp kan vandre "med hjerte og hode i skjønn forening".

Jeg har her stilt to meget ulike bøker, hvor begge forfatterene benytter begrepet pilegrimsvandring i tittelen, ved siden av hverandre. Det er ikke helt rettferdig overfor forfatterene. For her er det snakk om pilegrimsvandring i en "todimensjonal" og en "tredimensjonal" form.

Jeg vil derfor til slutt understreke at begge bøkene er meget leseverdige, og kan anbefales på det varmeste.

Nygård, Mette:

"-og vegjine falle så vide"; om gamle og nye pilegrimsmål. Forum Aschehoug, 1959. 242 s.

Bakken, Arne:

Nidarosdomen - en pilegrimsvandring. Aschehoug, 1997. 187 s. ill.

re tid som uttrykk for slike tendenser. Rundt 300 mennesker mistet livet i provinsen Xinjang i februar i år under sammenstøt mellom muslimske uigurer, en av de etniske minoritetene, og kinesiske sikkerhetsstyrker.

Li Peng slo også fast at regjeringen ikke har til hensikt å fravike Kinas stramme ettbarnspolitik som skal begrense befolkningstilveksten. Målet er: ikke over 1.3 milliarder innbyggere i år 2000. Ifølge offisiell statistikk har landet for tiden 1.2 milliarder innbyggere.

KNA

Ikke bare i Nidarosdomen?

“Dette er noe som har tiltatt i Domkirken de siste fire-fem årene. Fra Ludvig Nielsens tid hadde vi en ‘veloppdragen’ menighet. Men nå begynner mange å prate - og reise seg - idet postludiet starter. De kunne like gjerne spytte meg i ansiktet!” sier domorganist Per Fridtjov Bonsaksen i Nidarosdomen i et intervju med Adresseavisen.

“Å oppføre seg slik er en hån, både mot musikeren som har øvet seg lenge på å fremføre et vakkert musikkstykke, og mot alle dem som er kommet til kirken for å lytte til musikken. Jeg spiller for å få kontakt med tilhørerne, når noen bryter denne kontakten - får jeg ikke gjort jobben min,” sier Bonsaksen.

19

LESERINNLEGG:

Kjære redaktør,

I notisen om Edith Stein på s. 16 i St. Olav, nr. 5, 1997, omtales hun som «den jødisk-fødte polske nonnen», og leserne får vite at hun «ble født i Wroclaw i Polen i 1891». Med omtrent like stor rett kunne CNS, som har begått denne notisen, betegnet Kant som «en russisk filosof, født i Kaliningrad i Russland i 1724».

Edith Stein var tysk jøde, født i den tyske byen Breslau og nært forbundet med tysk kultur. Hele hennes betydelige forfatterskap er på tysk - så vidt jeg vet, kunne hun ikke ett ord polsk. I et polsk leksikon fra 1995 (*A-Z. Mala encyklopedia PWN*) omtales hun som «tysk filosof, teolog og katolsk mystiker» av jødisk herkomst.

Notisen burde altså ha talt om «den jødisk-fødte tyske nonnen», som «ble født i Breslau (nå Wroclaw i Polen) i 1891». Men selv om den ikke hadde begått de elementære brølerne som skjemmer den, ville den fremdeles vært høyst utilfredsstillende, for den nevner ikke med ett ord Edith Steins innsats som filosof (hun var fenomenologen Edmund Husserls kanskje mest lovende elev!) og teolog.

At saligkåringen av Edith Stein vakte uro i jødiske kretser, er forståelig. Bakgrunnen for at hun ble sendt til Auschwitz, var, så vidt jeg vet, et protesttelegram som protestantiske og katolske geistlige sendte til Reichskommissar Seyss-Inquart den 11. juli 1942. I brevet fordømte de tyskemes planer om jødedeportasjoner, og varslet at de neste søndag ville protestere fra prekestoler over hele landet. Seyss-Inquart

svarte med å true med å oppheve den relativt beskyttede status som døpte jøder inntil da hadde hatt. Stilt overfor denne trussel slo de protestantiske prestene retrett - men ikke deres katolske kolleger. Seyss Inquart reagerte med å arrestere alle jøder som hadde konvertert til den katolske tro. Det var under denne aksjonen søster Teresa Benedicta av Korset (Edith Stein) ble tatt.

Ut fra ovenstående kan det etter min mening vanskelig hevdes at Edith Stein ble «drept av nazistene av hat til hennes tro». Edith Stein ble - som millioner av andre - drept fordi hun var jøde! At den umiddelbare årsak til at hun ble tatt av tyskeme i juli 1942, var en hevnaaksjon mot oppsetsige katolske geistlige, endrer neppe noe ved dette.

Med vennlig hilsen
Ole Michael Selberg

Mange takk for nyttig nærlesning - samt bevis på at St. Olavs nyhetsnotiser leses! Det hender det går over stokk og sten for å få notisene ferdig, og vi burde selvsagt rettet opp CNS' ord om den “jødisk-polske” Edith Stein! Vi var faktisk inne på å korrigere Wroclaw samt tilføye opplysninger om Husserl-eleven Edith Stein, men gjorde det likevel ikke i farten, dessverre. Så takk for korreksjonen.

Red.

Kirken er ikke “norsk” - den er katolsk (almen)!

Det er like vanskelig å få noe på trykk i Aftenposten som det er å vinne i LOTTO.”

(Aftenposten-redaktør)

Aftenposten har lenge vært oppsatt på å få cand. theol Børre Knudsen fradømt “kappe og krave”. Den - ifølge avisen - norske kirke har “ingen naturlig plass” for “en biskop for mye”. Avisen mener å ha den nye “sosialdemokratiske” (les: sosialistiske) “lov” på sin side, og skriver på lederplass søndag den 1. juni 1997:

“Børre Knudsens opptreden har vært slik at alle betingelser for å frata presten hans rettigheter etter bestemmelsen i den nye kirkeloven, burde være overopplylt.” (Uthevelse ved undertegnede)

Den sanne kirke - KIRKEN - styres ikke av de norske sosialister; den ledes derimot av den Hellige Ånd; dens overhode er Paven, dens grunnlag er videre Den hellige skrift og Tradisjonen!

Presten Børre Knudsen er min mann så langt han bekjemper de titusener av fosterdrap som norske leger (noen av dem er såkalt bekjennende kristne) årlig utfører. De metoder han benytter seg av, er det ikke min sak - slik Aftenposten stadig gjør - å dømme/fordømme.

Cand. philol. K. R. Aspaas

Computerstyrte pilegrimer

Et spesielt dataprogram er utviklet for å lette styringen av de store skarer med pilegrimer som ventes til Roma i år 2000. Ifølge den italienske avisen "Corriere della Sera" gjør det nye programmet det mulig å forutse hvordan menneskemassene vil bevege seg på de enkelte dagene festlighetene varer. Det gjør det blant annet mulig å finne alter-

native veier for de mange turistbussene i tilfelle uhell eller kødannelse på viktige trafikknutepunkter i byen, melder Katholische Nachrichtenagentur.

Bystyret i Roma regner med at det hellige år vil bringe mellom 20 og 40 millioner flere besøkende til byen enn ellers.

Norske Kirkedager 1997

"Pilegrimen er sentrum i Trondheims Tusenårsjubileum; han er det sentrale i byens historie, og nå kommer han igjen til byen vår," heter et i innbydelsen til Norske Kirkedager som holdes i Trondheim i dagene 27.-31. juli, et arrangement med et rikholdig gudstjeneste- og kulturprogram. Det blir bibeltimer, seminarer (bl.a om gregorik) og "kulturelt mylder på Kirkedage-

20 På gjesteplass: Fest i Olavs by

Å MØTE SIN EGEN HISTORIE

Det er spennende å bo i Trondheim for tiden. Vi feirer den ene store begivenheten etter den andre i 1000-årsjubileets tegn. Her er VM og kongelige fødselsdager, festuker og åpning av Liturgisk senter og ny erkebispegård, Trøndelagsutstilling og besøk av seilskuter. Og mye, mye mer.

Det er fest og glede, ja, til og med været har så langt vist seg fra sin beste side.

Dette har vi godt av. Ikke bare fordi det gir en befolkning preget av Janteloven, en flott mulighet til å si: "Ja visst, vi er noe!", men også fordi det gir oss en mulighet til å forsones med den del av historien vi har fortrent eller har et komplisert forhold til.

Ikke minst for Kirken (da mener jeg alle kirkesamfunnene) gir dette en anledning til å tenke over hvem vi er, hvor vi kommer fra og hva som har gjort oss til det vi er i dag.

Den store pilegrimsgudstjenesten på torget i Trondheim demonstrerte på en betagende måte at man er villig til å tenke nytt i tusenårsbyen. Der stod Den norske kirkes biskop og pilegrimsprest skulder ved skulder med Den katolske kirkes sokneprest, Misjonskirkens, Frikirkens, Metodistkirkens, Baptistkirkens og Adventistsamfunnets pastorer, Norges eneste kvinnelige pinsepastor, m.fl. Et spennende preludium før vi senere i år får det første lokale kristne råd i landet, Kristelig Råd i Trondheim. Et råd det ser ut til at stort sett alle kirkesamfunn i byen vil være medlemmer eller observatører i.

ÅNDEN BLÅSER DIT DEN VIL

Ikke alt det nye skjer fordi vi har vært så flinke til å tenke og planlegge. Snarere er det vel slik at vi har blitt tvunget til å tenke, fordi utviklingen går videre i retninger vi opprinnelig ikke hadde tenkt. Nettopp pilegrimsvandringene og pilegrimstradisjonene, som har fått en voldsom renesanse, er et godt eksempel på at menneskets lengsel etter det hellige tar andre veier enn dem de etablerte kirkesamfunnene kunne tenkt seg.

Dette skjer slett ikke bare i Trondheim.

I hele Europa, - i øst og vest - opplever vi nå en interesse for pilegrimstradisjoner både i kirker som har en ubrutt tradisjon og der hvor man gjenoppdager det tapte eller hvor nye tradisjoner oppstår. Vi kan forsøke å ignorere dette eller overse det, men bølgen er så kraftig at den ikke lar seg stoppe. Det eneste kirkene kan oppnå ved å fornekte at mennesker heller ønsker å uttrykke tro ved å gå enn ved å snakke, er å overlate dette kraftfulle redskapet til turisme og andre som vet å utnytte det til egen fortjeneste.

Vi har erfart at enten vandringen er kort eller lang, enten den er etter riktig gammel oppskrift eller preget av vår tid, så gjør den et sterkt inntrykk på dem som deltar.

Vi lar oss forme til pilegrimer. For som det er sagt; - en pilegrim vender aldri hjem uten å ha mistet en fordom og fått en ny ide istedet. Vi har oppdaget at vandringene er et unikt pedagogisk hjelpemiddel, samtidig som de kan la mennesker føle tilhørighet og delaktighet uten at det kreves en vanskelig bekjennelse av dem. Vi opplever at terskelen til kirken blir lavere og at mange våger seg nærmere.

Derfor er det gjort et viktig arbeid i Trondheim, ikke minst gjennom pilegrimsprest, Arne Bakken og arbeidsgruppen "Pilegrimsvandring i vår tid". På tross av økumenisk representasjon i arbeidsgruppen, må det nok erkjennes at arbeidet så langt, i for liten grad har vært i dialog med den ubrutte tradisjon som Den katolske kirken står for. Tenker vi likevel positivt om dette, vet vi at en stor vandring med utstrakt økumenisk representasjon, skal gå fra Oslo den 21. juni og ankomme Trondheim 28. juli, sammen med vandringene fra Sverige og seiling langs kystleden.

På bakgrunn av de erfaringene vi da får, bør vi fortsette et arbeid med å forsones og fornye tradisjonene, og gjøre dem til det midlet vi trenger for å lede søkende mennesker inn i et nytt årtusen.

FEST TIL HELLIGE OLAVS ÆRE

Åpningen av pilegrimsleden er bare en av

de store opplevelsene vi får under tusenårsjubileets kirkelige festuke. Vi skal - ikke minst - feire Olsok. Dette er en årviss begivenhet som også utvikler seg i et omfang vi ikke kan planlegge. På tross av organisatoriske problemer i stiftelsen "Olavsfestdagene", så strømmer stadig flere mennesker til. Det er særlig de kirkelige arrangementene som trekker folk, med pilegrimsvandringen inn til Olavsverka og selve vaka som det absolutte høydepunkt.

Problemene rundt Olavsfestdagene skyldes trolig at kirkelige og kulturelle myndigheter har problemer med å innse at det vi feirer under Olsok, ikke er en oppvisning av kunstneriske uttrykksformer, først og fremst, men en helgenfestival hvor det religiøse uttrykket er det aller sterkeste. Dette hviler ikke på konserter, teater eller utstillinger, som er fine bidrag og morsomme aktiviteter knyttet til feiringen av vår nasjonale helgen, men det hviler på en opplevelse som er knyttet til noe utenfor oss selv, noe som er større enn oss selv, noe vi hverken kan eller skal forklare.

Derfor hviler det et ansvar på Den norske kirke - i samarbeid med byens kirkesamfunn og særlig Den katolske kirke - å sørge for at alle gode krefter samles til en felles Olsokfeiring hvor St. Olav blir æret på rett vis.

Dette kan ikke skje før Dnk og andre har våget et oppgjør med sitt syn på helgenene. Vi hører stadig sagt at en luthersk kirke ikke kan ha helgener. Dette er ikke riktig - hverken om vi ser på kirkens liturgiske uttrykk eller Dnk's salmebok, heller ikke om vi går til det reformatorene faktisk skrev i bekjennelsesskriftene for de lutherske kirkene.

På grunn av at helgendyrkelsen var knyttet til mye av det reformatorene reagerte skarpest imot, har helgenene selv fått et negativt fortegn i luthersk tradisjon. Hos reformatorene er det en klar advarsel mot å gjøre helgenene til "salighets grunn", men deres plass i himmelen bestrides ikke.

Det åpnes også for at de ber for oss i

ne", lover Kirkens Informasjonstjeneste. Og det blir konserter, teater, utstillinger. Blant artistene finner vi kjente navn som Henning Sommerro, Sondre Bratland, Juni Dahr, Kristin Sollie Schøyen, Brazz Brothers og en mengde andre.

For at Kirkedagene 1997 "skal preges av sin tilknytning til et verdensomspennende kirkelig fellesskap, har vi invitert en gruppe internasjonale gjester," heter det i innby-

delsen. Blant dem finner vi den katolske biskop Paride fra Sudan og baptistpastor Bernice King, datter av Martin Luther KING. Den 29. juli blir det stor økumenisk bønnsgudstjeneste i Nidarosdomen der bl.a. den russisk-ortodokse Moskva-patriarken Alexij deltar sammen med den romersk-katolske kardinal Cassidy og biskop Davis Tustin fra Church of England.

OK fra L'Osservatore Romano
Vatikanets dagsavis L'Osservatore Romano sier ja til bruk av ny "hi tech" monitorer for å registrere kvinners fruktbare perioder. Moralteologen Gino Concetti sier slike monitorer, som nylig er kommet på markedet, er "etisk nøytrale", men han understreker at kirken har innsigelser mot bruken dersom de brukes "i egoistisk eller hedonistisk øyemed" eller "til fri kjærlighet".

himmelen, men vi skal ikke påkalle dem.

Midt i den strengeste advarselen ser vi at det likevel finnes et rett forhold til helgenene, slik vi kan lese i Apologien til Confessio Augustana: "Vår bekjennelse gir sin tilslutning til å ære de hellige, for denne ære som det er nødvendig å gi sin tilslutning er trefoldig. Den første er takk-sigelsen. Vi må nemlig gi Gud takk for at han har vist eksempler på sin mis-kunn....Den andre ære er styrkingen av vår tro. Når vi ser at Peter blir tilgitt etter sin fornektelse, blir også vi oppmun-tret....Den tredje ære er etterlignelsen, først av troen og deretter av deres andre dyder...."

Det vil fortsatt være store forskjeller mellom synet på og forholdet til helgenene i Den katolske og Den lutherske kirke. Likevel bør vi i tusenårsbyen med nasjonalhelligdommen i vår midte, hjelpe hverandre til en rett Olsokfeiring. Ved å vise "Norges evige konge" den trefoldige ære, vil han vise oss veien til Kirkens Herre, Jesus Kristus. For katedralen - som vi i helhet bør anse for å være Olavs skrin ettersom vi ikke vet akkurat hvor i kirken han ligger - bærer navnet "Kristkirken i Nidaros".

Det var viktig for Olav å samle folket for Kristus, på samme måte som Kristi mål er å samle folket for seg. Ved en felles Olavsfestival er også vi med på å samle folket - til fest i Olavs by og alle steder hvor Olav æres.

Berit Lånke

(res. kap. og medlem av Mellomkirkelig Råd)

Fra Hallesby til Térèse av Lisieux - eller omvendt

Ved et humanistisk seminar tidligere i år - der man blant annet drøftet Hallesbys verk fra ulike innfallsvinkler, hadde Mette Nygård et innlegg om "Ole Hallesby og den kristne bønn." - Under tittelen "Ole Hallesby - en kristen mystiker" bragte Vårt Lands nylig en redigert versjon av hennes foredrag.

Med den kjente bok "Fra bønnens verden" (1927) plasserer forfatteren seg i den klassiske kristne bønneskolelitteraturen, sier Mette Nygård innledningsvis: Her befinner Ole Hallesby seg i en forkynnerkjede som strekker seg fra Bernard av Clairvaux på 1100-tallet via store kvinnelige visjonære mystikere som Katarina av Siena og Julian av Norwich til dominikanermunken Mester Eckhart (som døde i 1327) og hans elev Johannes Tauler.

Luther var begeistret for Tauler og redigerte kopier av hans skrifter. Hans Nielsen Hauge fikk tak i et eksemplar, og fra Hans Nielsen Hauge er forbindelseslinjen kort og direkte til Ole Hallesby, sier Mette Nygård. Som kan opplyse at "Fra bønnens verden" er oversatt til 40 språk og bare i USA solgt i over 800.000 eksemplarer. På norsk er tju-eførste opplag nå kommet i pocketut-gave.

Det som er merkelig fraværende i denne boken, sier Mette Nygård, og som vel er karakteristisk for den protestantiske pietistiske bevegelsen

generelt, er Kirken som institusjon, med dens tradisjon, dens sakramentale fellesskap og dens liturgi. Her bringer Mette Nygård inn en sammenligning med en av Hallesbys samtidige: den hellige Térèse av Lisieux, som ble født seks år før ham, men døde allerede i 1897. Få måneder før sin død skrev hun blant annet: "jeg ser at det er tilstrekkelig å erkjenne sin intethet og å overgi seg som et barn i Guds favn." - Selv om hun er ganske annerledes kirkebevisst enn sin norske samtidige, mener Mette Nygård at med et sitat som dette kan man si at hun har "foregrepet Hallesbys tankegang."

"Fra bønnens verden" bygger helt og holdent på Bibelens grunn og forfatterens eget erfaringsgrunnlag, og kan gjerne leses som et bekjennelsesskrift fra en moderne kristen mystiker, sier Mette Nygård. Som blant annet gjengir fra boken følgende malende situasjonsbilde:

"Vi taler med Gud om mange ting, mange gode ting, vi taler hele tiden. Og når vi har talt en kortere eller lengere stund, sier vi amen og går. Tenk om du gjorde så hos en lege: da din tur kom, gikk du inn til ham. Han bød deg en stol, du satte deg og begynte å snakke om dine smerter og vanskeligheter. Og når du hadde snakket både vel og lenge, så reiste du deg, bukket og gikk. Hva ville han tro?... Slike pasienter har Gud på besøk hver dag i massevis."

Råd fra regnskog-biskop: Prestevigsel til "gifte, modne menn"

Kirken må åpne for prestevigsel av såkalte "viri probati", gifte menn i moden alder, mener Erwin Kräutler, biskop av Xingu-Altamira, et bispedømme langt inne i Brasils regnskoger. "Mitt bispedømme er fire ganger så stort som Østerrike, men har kun 20 prester," sa Kräutler under et besøk nylig i sitt fødeland Østerrike.

Når biskop Kräutler gjester de 600 basis-

menighetene rundt om i sitt vidstrakte bispedømme, har folk forberedt alt ned til minste detalj for eukaristifeiringen. "Men de skjønner ikke hvorfor det må gå måneder - i verste fall opptil to år - mellom hver gang de kan feire natverd," sa Kräutler. Og minnet om Det 2. Vatikankonsils ord om eukaristiens betydning for det kristne fellesskap, og om de latinamerikanske biskopenes ord på det skjelssettende Puebla-møtet i 1979: "Kirken er bare til stede der eukaris-

tien er til stede." Da en gruppe latinamerikanske biskoper tok opp tanken om "viri probati" med Troskongregasjonens formann, kardinal Ratzinger, for to år siden, var svaret at man ikke kunne bryte en århundrelang tradisjon, sa Kräutler. Som understreket at biskopene ikke ønsker å presse på, men ønsker "broderlig dialog" om saken. Da en biskop i 1992 tok emnet opp, reagerte presidiet i den Den latinamerikanske bispekonferanse med "iskald taus- het", ifølge Kräutler.

22 Gunnel Vallquist: Bernhard Häring - en lojal systemkritiker

Ingen enkeltperson har betydd mer for fornyelsen av katolsk moralteologi enn redemptoristpater *Bernhard Häring*, og om noen kan kalles "lojal systemkritiker", så er det ham, skriver *Gunnel Vallquist* i denne artikkelen. Som tar for seg Härings nyeste bok, *Meine Hoffnung für die Kirche*, en bok i lite format, men som tar opp "så godt som hele den problematikken" som i dag uroer kirkelivet på katolsk mark.

Etter den annen verdenskrig vokste den katolske fornyelsen frem, den som skulle bære frukt under Det 2. Vatikankonsil. Her finnes mange store navn: Rahner, de Lubac, Congar, Schillebeeckx. Til dem hører også redemptoristpateren *Bernhard Häring*: Ingen enkeltperson har betydd mer for fornyelsen av katolsk moralteologi enn han. Hans store verk *Das Gesetz Gottes* markerte et avgjørende gjennombrudd. I motsetning til de gjengse håndbøkene med kataloger som nøye graderte synder på alle områder, med en statisk moral der forbud og straff stod i forgrunnen, viste Häring bakover til evangeliet, til Kristi lov, der *kjærligheten* er retningslinje og målestokk for alle menneskelige handlinger.

Häring har skrevet tallrike bøker som er oversatt til mange språk. Han ble kalt til professor i Roma og var en selvskreven ekspert ved konsilet. Han kom imidlertid i unåde etter at han ga uttrykk for sine reser-vasjoner overfor encyklikaen *Humanae vitae*, og understreket at ektefeller alltid har rett og plikt til i siste instans å følge sin samvittighet når det gjelder familieplanlegging. Han ble behandlet særdeles hen-synsløst av Troskongregasjonen -

han hadde nettopp fått diagnosen livstruende kreft - men forble den kirkens lojale sønn han alltid hadde vært.

Det innebar også at han fortsatte å si sin mening om de problemer som har vært aktuelle i kirken under det nåværende pontifikat. Til tross for en uvanlig "rett fram" kritisk holdning, er hans grunninnstilling likevel tillitsfull og ubrytelig trofast mot den store teologiske tradisjon - han anlegger alltid et historisk perspektiv på de problemer han behandler. Hans tenkning går også uavlatelig videre, han stopper ikke opp ved sine en gang så banebryten- de standpunkter. Fremfor alt ga konsilet mulighet for og anledning til nytenkning, men også den senere utviklingen i verden og i kirken. Hans nyeste bok, *Meine Hoffnung für die Kirche*, er liten i format, men tar for seg så godt som hele den problematikken som uroer det kirkelige livet.

Häring viser hvordan selve kirkesynet påvirker og bestemmer moralteologien og dermed den enkeltes trosliv. Opp mot et kirkesyn der makt og underkastelse spiller en hovedrolle, setter han Det 2. Vatikankonsils forståelse av kirken som enhetens og fredens sakrament, som

en modell - synlig for alle - for menneskelig fellesskap og liv. Slik har det ikke alltid vært: Hver gang det oppstod et skisma, ble maktaspektet forsterket. I Vestkirken kom skriftefaren til ganske ensidig å bli betraktet som en dommer for hvem man måtte bekjenne antall og art av alvorlige synder. Så ble skriftemålet det talende symbolet på "en dømmende og kontrollerende kirke". Til tross for dette, fantes det alltid moralteologer som "hadde mot til å slutte seg til det øst-kirkelige syn på skriftemålet som gjenopp-rettelsens og forsoningens sakrament".

Tidligere handlet morallæren nesten utelukkende om enkeltmenneskets kamp mot syndenes hær, oppstilt i geledd. Nå, og fremfor alt etter konsilet, har man innsett syndens *sosiale* dimensjon, og de idealer som må prioriteres, er fred, rettferdighet, ansvar for samfunnet, for menneskeheten og for hele naturen, Guds skaperverk som skjendes og ødelegges gjennom menneskelig rovdrift. Det betyr ikke at den personlige moral er blitt mindre viktig, men perspektivet er mindre nær-synt.

Et annet aspekt som har fått økt betydning i Härings teologi, er inkulturasjonen: Allerede tidlig fant han at hans store verk var altfor "eurosentrisk", at det ikke hadde tilstrekkelig utsyn til andre kulturområder. Om den tidlige eller middelalderiske kirke hadde vært like sentralistisk og like "legalistisk" som den nåværende, ville kristendommen aldri kunnet få innpass i keltisk eller germansk kultur, skriver Häring. Kirken må skille klart mel-

Brasil: "barokk" plyndring

Brasils barokk-kirker plyndres i økende grad for uerstattelige kunstgjenstander, som så finner veien til Europa og Amerika. Økende priser på auksjonsmarkedet har gjort kirketyverier svært lukrative for spesialtrenede forbryterbander. Erkebiskopen av Mariana, Luciano Mendes de Almeida, oppfordrer politiet og myndighetene til endelig å gjøre en innsats for å hindre denne illegale virksomheten.

CHRIST IN DER GEGENWART

Ortodokse teologer for kvinnelige prester?

Det finnes "absolutt ingen teologiske eller dogmatiske argumenter for å nekte kvinner et geistlig embede, det som finnes er sosio-kulturelle faktorer fra fortiden". Det sier professorene Ioannis Petrou, Miltiades Konstantinou og Athanasios Vletsis ved det ortodokse teologiske fakultet i Saloniki i en uttalelse i forbindelse med arbeidsdokumentet for det økumeniske møtet i Graz sist i juni.

De tre har undersøkt om kvinnelige prester er til hinder for synlig kristen enhet, og de er kommet til at kvinnelige prester ikke bør føre til nye motsetninger kirkene imellom. Ifølge den italienske avisen "Il Regno" er de tre teologenes syn intet "isolert tilfelle" innen ortodoksien: Også enkelte greske biskoper har gitt uttrykk for at de stiller seg åpne til spørsmålet om kvinnelige prester.

CHRIST IN DER GEGENWART

lom det som er sentralt i kristendommen, og det som er av sekundær betydning, og i sin misjon må den konsentrere seg om det sentrale. Misjonærene må ha rett til å ta feil, til å lære av sine feiltrinn og i dialog med hverandre og den øvrige kirke litt etter litt finne de riktige løsningene. Altså: mere tro på den Hellige Ånd og mindre av autoritær nedklugging eller endog drepene slag.

Bokens andre del, som omfatter femti sider, går løs på de mest brennende problemene i dagens kirke: det sentralistiske maktapparatet, kvinners stilling, prestesølibatet og gjengifte katolikkers situasjon. Häring konstaterer at den sentraliseringen av makten som har utviklet seg i de siste årtier, er enestående i kirkens lange historie. Pavens sterke ønske om enhet, særlig med den ortodokse kirke, motarbeides mer effektivt av denne sentraliseringen enn av noe annet. Når det gjelder de teologiske enhetsbestrebelsene, understreker Häring at de grunnleggende kristne trossannheter aldri har vært opphav til splittelse: Når splittelser har oppstått, har det alltid dreiet seg om spørsmål som man inntil videre hadde kunnet la stå åpne uten av den grunn å svikte forpliktelsen mot evangeliet.

Angående spørsmålet om kvinnelige prester, sier Häring uten omsvøp at kirken ikke har bearbeidet sitt kvinnespørsmål, og at det er på høy tid den gjør det. Man har allerede, fremholder han, gjennom erfaring i flere verdensdeler fått overveldende bevis på kvinners kapasitet som sjelesørgere, i presteløse menigheter, på sykehus og i fengsler. Det finnes ingen teologis-

ke hindringer for at biskoper kan gi slike kvinner fullmakt til å meddele forsoningens sakrament. Det siste avgjørende hinderet synes ene og alene å være "spørsmålet om kvinner kan få fullmakt til å uttale forvandlingsordene og nedkalle den Hellige Ånd over offergavene. Men det er jo ikke presten som 'forvandler'. Han nedkaller den Hellige Ånd som alene kan forvandle de eukaristiske gavene. I hvilken henseende står kvinnen etter for mannen når det gjelder å nedkalle den Hellige Ånd?"

Et eget, meget gripende kapittel er viet prestemangelen og prestesølibatets krise. Häring, som selv er takknemlig for sitt sølibatløfte, har mottatt utallige bekjennelser fra prester som ikke makter sin situasjon. Han har lidet og grått sammen med dem og forsøkt å hjelpe dem på alle måter. Av prester som lever sammen med en kvinne og søker dispensasjon fra sine løfter, kreves det nå at de først skal leve ett år i avholdenhet. Häring har personlig fulgt mange slike tilfeller: av et stort antall lyktes bare én eneste å oppfylle kravet. Som det nå er, forblir mange prester i sitt kall, men "lever i hemmelighet i et fast forhold; overfor kirkens ubøyelighet har de i

sin samvittighet kommet til den overbevisning at 'det er bedre å gifte seg, enn å brenne'." Denne dobbeltmoralen er ødeleggende for kirken såvel som for den enkelte. Det må skje en forandring, og da behøver man bare gå tilbake til den tidlige kirkes praksis som stadig lever videre i østkirkene.

Til slutt kommer Häring også inn på problemet med de gjengifte katolikker, som han ved tidligere anledninger har gjort seg til talsmann for. Kirkens behandling av disse menneskene er en klar indikasjon på hvordan man tolker forholdet mellom lov og evangelium. På den ene siden må man holde fast ved prinsippene, på den annen må man huske Jesu ord om at loven er til for menneskene og ikke omvendt: Det gjelder å finne en barmhjertig løsning. Med andre ord: tillempe det prinsipp som de ortodokse kaller 'økonomi', katolikkene 'epiki', en dyd som den hellige Thomas Aquinas var glad i, men som sjelden nevnes utenfor fagteologenes kretser.

Denne boken vil kanskje sjokkere en del lesere. Men ingen kan benekte at Bernhard Häring er en mann som har viet et langt liv, som lærer i kirken, til å forkynne "Kristi lov" og gjøre den elsket, en mann hvis dype kjærlighet til og respekt for kirken ingen kan betvile. En mann som etter sin Mesters og tallrike helgeners eksempel har fulgt sin samvittighet og talt rett ut om misforhold som må bøtes. Han er, om noen, en lojal systemkritiker.

Bernhard Häring:

Meine Hoffnung für die Kirche
Herder 1996

UNKF 50 år - innbyr til Ungdomsseminar og jubileumsfestival!

Hvem er vi? Hva vil vi? Hvilke utfordringer står unge katolikker overfor i dagens Norge? Dette blir gjenstand for refleksjon og diskusjon under Unge Norske Katolikkers Ungdomsforbunds UNGDOMSSEMINAR på Mariaholm 2.-7. august i år. Det er 12 år siden siste ungdomsseminar - nå skal en ny generasjon definere virksomheten. Målgruppen er lokallagsledere, representanter fra menigheter uten lokallag og for nasjonale ungdomsgrupper samt til-litsvalgte i UNKF, hovedsaklig i alderen 16-22 år. En rekke gjester er invitert: biskopene og prestene, katolske kom-misjoner, råd og utvalg samt nordiske gjester. Seminaret munner ut i en jubileumsfestival, åpen for alle, 7.-10. august, og avsluttes med festmesse i St. Olav domkirke 10. august. Ytterligere opplysninger: UNKF, tel.: 22207265

24 Tett pavelig reiseprogram: Polen - foreløbig siste stopp

“Vi håper på oppmuntrende ord, og at De setter fingeren på farer og svake punkter,” sa eks-kommunist, nå president Kwasniewski da han ønsket pave Johannes Paul II velkommen til Polen den 31. mai. Om noen for snaue ti år siden hadde sagt at det offisielle Polen om ikke lenge skulle hilse den polske pave velkommen til hjemlan-det i slike ordelag, ville vedkommende blitt ledd ut: egnet innslag i en undergrunnsrevy, det der!

Men før vi går nærmere inn på Polen-besøket, litt om andre stoppesteder på veien for den utrettelig reisende Johan-nes Paul II, som har hatt et særdeles tett program de to siste månedene. Da han den regnfulle moidagen innledet sitt 11-dagers Polen-besøk, et besøk konsen-tret om de sørlige deler av landet, hadde han nylig vært både i Sarajevo, Prag og Beirut. Svekket helse til tross - “tret-t og skrøpelig” går igjen i presseberetninge-ne - mobiliserer denne fredsmisjonæren likevel stadig på ny sine krefter for å forkynde fred og fordragelighet på ste-der preget av uro og spenninger, drevet av visjonen om enhet, rettferdighet og fred mellom enkeltmennesker, folke-slag og religioner. “Jeg kommer som en pilgrim for fred og vennskap,” sa paven i Sarajevo, et lenge etterlengtet reisemål. “Aldri mer krig og hat,” ropte han ut over den krigsherjede byen, “voldens umenneskelige logikk må erstattes av fredens konstruktive logikk. Den naturlige trang til hevne må vike for tilgivelsens frigjørende krefter, så det kan bli slutt på de ekstreme former for nasjonalisme og etniske konflikter som hevnen skaper.”

Ord om forsoning også i Beirut: Igjen og igjen appellerte paven til alle religi-oner og folkegrupper om å bygge bro, søke å forstå og lege de sår som 15 års borgerkrig har etterlatt. Libanon skal “igjen forvandles til en have”, lød pavens gammeltestamentlige profeti. Det forutsetter økt innsats for et mer

demokratisk samfunn, men også, understeket han - med indirekte adresse til Syria og Israel - “full og hel uav-hengighet for landets institusjoner og anerkjennelse av grensene” samt fravær av “truende ikke-libanesiske styrker”. Syria dominerer Libanons politikk, mens Israel okkuperer 20 prosent av landet. Uventet mange muslimer over-var arrangementene i Beirut eller viste på annen måte interesse for pavebesø-ket.

Og nå til Polen-reisen hvor bl.a. 1000-årsmarkeringen for den bøhmiske helgen Vojtechs misjonsreiser - på polsk kalles han Wojciech, på tysk Adalbert - til Polen og Ungarn. Kwas-niewskis oppfordring til paven tør ha kommet fra hjertet, for dagens Polen er særdeles splittet. Ikke bare politisk (for-øvrig ikke noe nytt i polsk sammen-heng), men også i økonomisk henseen-de: Store grupper av befolkningen mer-ker lite og intet til det økonomiske opp-sving en markedspolitikk av høyst liber-alt merke har skapt. Særlig for pensjo-nister og folk i landdistriktene er for-holdene blitt merkbart verre siden kom-munismens fall. Viltvoksende krimina-litet og mafia-virksomhet gjør ikke tingene bedre. Kort sagt: Polen har van-skelig for å komme til rette med sin nyvunne frihet.

Også kirken, under kommunistregi-met samlingspunkt for den voksende misnøyen i landet, strever med å finne sin plass i det nye samfunn der demo-

kratisme spilleregler og ikke nedarvede kirkelige privilegier skal gjelde. Det ble svært så synlig under fjorårets presi-dentvalg da biskopene lot velgerne for-stå at den som ikke støttet den sittende presidenten, Walesa, ikke i tilstrekkelig grad hadde konsultert sin katolske sam-vittighet. “Vi respekterte ikke folks demokratiske rett til selv å treffe sitt valg;” vedgikk bispekonferansens generalsekretær, biskop Tadeusz Piero-nek, i ettertid.

Pieronek er mer demokratisk sinnet enn flertallet av sine bispekolleger som åpenlyst støtter den nasjonalistisk pre-gede høyrefløyen i polsk politikk, og som har sterk mistillit til eks-kommu-nistene samt til utkastet til ny grunnlov. Der heter det innledningsvis at polsk kultur “er rotfestet i nasjonens kristne arv og alle menneskelige verdier”, og at polakker skal la seg lede av “sitt ansvar overfor Gud eller sin samvittighet”. Her åpnes det for moralsk relativisme og en sekulær, ateistisk stat, mener mange av biskopene, synspunkter de gjentar i et rykende ferskt hyrdebrev. Det mener ikke mannen bak innledningens kom-promiss av en ordlyd: Tadeusz Mazo-wiecki, aktiv katolikk og landets første ikke-kommunistiske statsminister. Han - og mange demokratisk sinnede men-nesker med ham - er, ifølge The Tablets Warszawa-korrespondent Jonathan Luxmoor, nokså oppgitt over mangt som sies fra katolske prekestoler eller presenteres i pamfletter eller via den katolske radiostasjonen Radio Maryja.

“Mange av biskopene synes å ha et noe underlig syn på demokrati,” skriver Jonathan Luxmore. Og forklarer nær-mere: Siden demokrati betyr flertalls-styre, og flertallet av Polens innbygge-re er katolikker, må landets lover reflektere ikke bare katolske verdier, men også katolsk tro - gjør de ikke det, er de pr. definisjon udemokratiske. Anvendt på grunnloven innebærer dette at “selv om et tilstrekkelig antall skulle

*Vi blir ikke elsket
fordi vi er gode mennesker.*

*Vi er gode mennesker
fordi vi blir elsket.*

(Erkebiskop Desmond Tutu)

St. Olav

*ønsker alle sine lesere
en riktig god sommer!*

la seg lure til å godta teksten som landets grunnlov, er ikke loven bindende, ifølge biskopene, fordi den ikke uttrykker det katolske flertalls autentiske vilje,” skriver Luxmore. Det hører med til bildet at valgte menighetsråd, som katolsk kirkerett anbefaler, ikke er noe selvsagt i polske menigheter.

Hva sa så paven under sitt besøk? Kom han både med oppmuntringer og advarsler slik president Kwasniewski ønsket? “Når det gjelder sosiale spørsmål vil paven si fra, ta ordet - og han har ikke lov til å la være - for her er det mennesket det dreier seg om, konkrete enkeltindivider det gjelder,” sa paven til 300.000 pilegrimer som hadde samlet seg på en tidligere Warszawapakt-flyplass. Gjentatte ganger tok han opp temaene rettferdighet og fred, og han minnet om at frihet er en krevende sak: Friheten stiller visse krav. “Vi polakker er kjent med slaveri, krig og urettferdighet,” sa paven til sine landsmenn. “I dag gleder vi oss over den frihet vi har vunnet. Men bare å eie og nyte friheten kan aldri være nok. Friheten må stadig vinnes på ny gjennom sannhet,” understreket paven. Som ga sine signaler til regimet: Han påtalte den manglende sosiale rettferdighet og oppfordret landets markedsliberalistiske regjering til ikke å glemme samfunnets svake og trengende. Bare en tilbakevenden til evangeliet kan rive ned stengslene i folks hjerter og i Europa, sa paven. Og gjentok sine egne ord fra da han for første gang som pave henvendte seg til verden: “Frykt ikke! Åpne deres hjerter for Kristus.”

Under sitt 11-dagers lange besøk i hjemlandet - hans lengste - benyttet paven anledningen til besøke sine foreldres grav samt unne seg én dags fri på et hemmeligholdt sted i sine elskede Tatra-fjell. Hans avskjed med hjemlandet?
UKJ

(Kilder: The Tablet, Rheinischer Merkur, KNA, Our Sunday Visitor.)

St. Olav Bokhandel igjen på plass under Olavsdagene

- Dette blir spennende, sier *Marianne Fjordholm*, siden nyttår daglig leder i St. Olav Bokhandel: Sammen med gode hjelpere ønsker hun velkommen til St. Olav Bokhandels “sommerfilial” i *Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum* i Trondheim.

- Fra 24.- 29. juli blir vi å finne i muséets resepsjon med “Bokhandelens Beste”, bl.a. et godt utvalg av katolske klassikere, men også mye middelalder- og pilegrimslitteratur fra inn- og utland - det fokuseres jo mye på middelalderen nå for tiden. På musikkfronten blir det en god del gregoriansk - det er gregoriansk-seminar i tusenårsbyen! - men også mye annen liturgisk musikk.

Sommerens hovedutstilling ved Nordenfjeldske Kunstindustrimuseet er “Fra Trondheims skattkammer - kunsthåndverket i middelalderen”, men også Bokhandelen rigger til en liten spesialutstilling med arbeider fra Petter Omtvedts treskjærerverksted i Rauland, forteller Marianne Fjordholm: - Mange av våre kunder vil kjenne disse vakre middelalderkopiene, bl.a. av Enebakk-madonnaen, fra Bokhandelens lokaler - et nytt innslag i Trondheim blir en kopi av St. Olav fra Tanum i Brunlanes, fra 1260-80.

Siden 1987 har Bokhandelen nesten årlig vært å finne i Trondheim under Olavsdagen Initiativet kom fra Kunstindustrimuseet via komiteén for Olavsdagene, så “her drog nok både museets storartede direktør, *Jan-Lauritz Opstad*, og ildsjelen *Arne Bakken*, nå pilegrimsprest ved domkirken, i trådene,” sier tidligere daglig leder i Bokhandelen, Sidsel M. Aasrud. Som sammen med sine hjelpere gjennom årene selv fortjener betegnelsen ildsjeler: Sommerferden til det nordenfjeldske ville ikke vært mulig hvis ikke Bokhandelens folk hadde brukt både ferie- og fritid på foretagendet. Det er ikke bare å pakke sammen bokhandelens beste og legge ut på veiene samtidig som hjemmefronten - hovedbølet i Akersveien 14 - skal holde åpent.

- Men det var så spennende og utfordrende at det gjorde vi med stor glede, sier Sidsel. - Og andre stilte opp for oss: I flere år fikk vi låne husvære av St. Elisabethsøstrene på deres hytte utenfor byen. Og museet stilte utmerkede lokaler til vår disposisjon. Publikumsinteressen har gjennomgående vært stor - med “topper” det første året da museet også hadde en fabelaktig utstilling om “Byen under gatene”, og i 1993 da den katolske kirke i Norge hadde lagt 150-årsmerkingen for den katolske kirkes gjenetablering i vårt land til Nidaros, sier Sidsel Meyer Aasrud som for vel ett år siden takket av etter 22 år i Bokhandelen. Nå pakker Marianne Fjordholm og hennes hjelpere koffertene til Bokhandelens ferd til Nidaros.

- Men få med at vi holder åpent i Akersveien hele sommeren kl.10-16 på hverdager og 10-14 på lørdager. Og at Akersveien har flere attraksjoner enn nr. 14, som er en del av det historiske Oslo og de gamle trivelige trehusene i Bergfjerdningen. Går man Akersveien til ende, finner man en av byens perler: Gamle Aker kirke fra 1100-tallet med sommeråpent og sval stillhet under romanske hvelv og vakker utsikt fra kirkegården, sier Marianne Fjordholm. Og ønsker velkommen til katolsk sommerhandel - nå også i det nordenfjeldske.

Østerrike: høyresiden kurtiserer kirken
Østerrikes "ytre høyre", Jörg Haiders Fri-
hetsparti, har vedtatt å droppe sin anti-kle-
rikalisme og vil heretter heller satse på
"kristne verdier", melder The Tablets
Wien-korrespondent, Christa Pongratz-Lip-
pitt. I partiprogrammet skal det nå hete at
"for å bevare Europas åndelige røtter, ser
partiet seg selv som de kristne kirkers part-
ner". I et intervju med østerrikk presse sier

Jörg Haider at partiet har oppdaget at det
har mange felles verdier med kirken: lov og
orden, familien, solidaritet. Disse verdiene
bør styrkes - samfunnet har lenge vært for
ettergivende, mener Haider. Som sa at kir-
kens lære er blitt sentral for partiets syn, og
som ikke la skjul på at partiet håper på poli-
tisk uttelling i form av katolsk støtte.

Den omstridte erkebiskopen av St. Pölten,
Kurt Krenn, har hilst Haiders utspill vel-

kommen og mener Frihetspartiet har betydd
mye positivt for landet. Formannen i Den
østerrikske bispekonferanse, biskop Johan-
nes Weber av Graz, sier landets katolske
kirke ikke bør knytte vennskap med noe
politisk parti, men holde seg til ordene i
"Mariazell-manifestet" fra 1952 om "en fri
kirke i et fritt samfunn". På spørsmål om
biskop Krenns vurdering speiler kirkens
syn, svarer biskop Weber et klart: "Nei."

26

Søster Kunigunde Schwering in memoriam

f. 22.09.09 i Nienborg, Tyskland
d.18.05.97 i Oslo
Gravlagt 28.05.97 på Grefsen
Gravlund, Oslo.

Sr. Kunigunde trådte inn hos St. Joseph-
søstrene i Albachten i Tyskland i 1933,
men kom kort etter til St. Josephs Insti-
tutt i Oslo hvor hun avla sine evige løfter
i 1939. Etter tre års utdanning ved Vor
Frue Sykepleierskole i Oslo startet hun
sitt mangeårige virke som sykepleier.
Hun hadde erfaring fra ordenens syke-
hus i Oslo, Drammen, Halden og Fred-
rikstad da hun i 1952 kom til St. Josephs
hospital i Porsgrunn, hvor hun i mange
år ledet sykehusets medisinske avdeling,
til hun i 1979 gikk over i pensjonistenes
rekker.

Sr. Kunigunde var i alle år en meget
avholdt og dyktig sykepleier. I sitt
arbeid fikk hun god anledning til å vise
hvem hun var: et meget varmt og godt
menneske, alltid opptatt av hvordan hun
på best mulig måte kunne lindre andres
lidelser og være til trøst og støtte for
dem. På en særdeles uselvisk måte had-
de hun alltid andre menneskers beste for
øye. Sine faglige kunnskaper holdt hun
ved like ved forskjellige tilleggskurs
samt ved å undervise og følge syke-
pleierstudenter når de var ute i praksis.
Hun var høyt akttet av sine medarbeide-
re, både leger og andre helsearbeidere,
for sine grundige kunnskaper innen
sykepleiens ulike områder. I den daglige
omgang med pasientene viste hun klok-
skap og meget god vurderingsevne.

Som St. Josephsøster levde sr. Kuni-

gunde et bevisst liv i Kristi etterfølgelse.
Kristus var hennes sanne eksempel på
ekte nestekjærlighet. Matteus-evangeli-
ets ord: "alt hva dere har gjort mot selv
den ringeste av mine brødre, det har dere
gjort mot meg", falt i særdeles god jord
hos sr. Kunigunde. Det var nettopp når
hun kom i kontakt med "de ringeste i
samfunnet", som alkoholikere og hjem-
løse, at hun følte seg særlig utfordret.
Når disse ble innlagt på akuttavdelingen,
sørget hun ikke bare for at de fikk rett
medisinsk behandling, men ga dem også
følelsen av at de ble respektert som med-
mennesker og tatt vare på - ikke bare så
lenge de var på sykehuset: sr. Kunigun-
de sørget også for den oppfølging disse
pasientene trengte etterpå.

Som pensjonist fortsatte sr. Kunigun-
de i lang tid med hjemmebesøk hos
syke, dessuten laget hun håndarbeider til
basarene i den katolske menigheten i
Porsgrunn og var ellers engasjert i
menighetslivet på ulike måter. Hun had-
de mange røtter i Porsgrunn og sa i et

intervju med Porsgrunn Dagblad i 1986 i
anledning sitt 50-årsjubileum som St.
Josephsøster: "Porsgrunn er mitt annet
hjem. Befolkningen har vært helt fantas-
tisk. . . Jeg ber Gud holde sin hånd over
Porsgrunn." Men i 1992 måtte hun,
grunnet alderdom og skrøpelighet, si
endelig farvel til Porsgrunn. Det var
meget tungt for henne etter 40 år i byen.
Hun flyttet til St. Josephsøstrenes kom-
munitet på Grefsen hvor hun tilbragte
sine siste leveår som et aktivt og interes-
sert kommunitetsmedlem, selv om hun
hadde noen problemer med å finne seg
til rette i nye omgivelser.

I de siste årene har vi satt særlig stor
pris på sr. Kunigunde som medsøster.
Det var fantastisk å se hvordan hun, til
tross for egne lidelser, fortsatt hadde øye
for sine medmennesker: Hun fortsatte å
være omsorgsperson for andre så lenge
hun levde. Hennes våkne blikk så de
andres plager og sykdommer, og slik
ledet hun oppmerksomheten bort fra seg
selv og over på andre. Med sin raske
replikke skapte hun forøvrig stor munter-
het omkring seg.

Sr. Kunigunde var et troens mennes-
ke. Hun står for oss som et eksempel på
dyp hengivenhet i Guds vilje, en hengi-
venhet som bar preg av glede og fred. I
dagliglivet så vi mange eksempler på at
det var Gud som var den eneste drivkraf-
ten i hennes liv. De siste dagene av sitt
liv visste hun at nå kom døden, og hun
gikk bevisst inn i den. Vi følte at hun
med stor takknemlighet kunne se tilbake
på et rikt liv i tjeneste for andre. Hennes
siste hilsen til oss som i den senere tid
besøkte henne, var alltid: "Jeg ber for
deg - og du ber for meg."

Måtte sr. Kunigunde hvile i Guds
fred!

ST. JOSEPHSØSTRENE

Biskop Belo: internasjonal oppmerksomhet ingen hjelp

Under en reise i Portugal nylig sa Nobelprisvinner biskop Carlos Belo av Øst-Timor at den internasjonale anerkjennelse fjorårets fredspris ga, ikke har vært til gagn for menneskerettighetsarbeidet i hans hjem-

land. "Det har snarere ført til mer mistro, og unge øst-timoresere blir fremdeles forfulgt, slått og fengslet," sa Belo. Landets "tause flertall" har ingen annen beskytter og talsmann enn kirken, sa Belo.

CHRIST IN DER GEGENWART

Kristendommen - mer enn en verdensreligion

Forholdet til de ikke-kristne religioner er et av de vanskeligste temaene innen katolsk teologi for tiden. Det sier Troskongregasjonens formann, kardinal Ratzinger, som samtidig advarer mot en relativisering av den kristne tro. Det er et utbredt syn i dag av kristendommen "bare er én av verdensreligionene", men et slikt syn fører til "slanking av troen" og til at man gir slipp på kristendommens sannhetskrav. RM

27

Søster Marcella Thoresen in memoriam

Født: 24.2.20

Død: 27.5.97

Gravlagt 4.6.97 på Grefsen

Gravlund, Oslo

Mens morgenrøden sendte sine lysstråler over landet tirsdag 27. mai 1997, tok Han som er Herre over liv og død, vår kjære søster Marcella Thoresen inn i sitt evige lys. - En av de siste dagene i februar fylte søster Marcella 77 år.

Sykdommen hadde nok tæret lenge på henne, og den hadde gitt henne mange smerter i løpet av årene. Helsetilstanden ble ytterligere forverret da hun falt og brakk benet for bare et par måneder siden. Skjønt vi forstod at det gikk stadig nedover, kom budskapet om hennes bortgang, likevel brått.

"O bli hos meg! Nå er det aftentid, og mørket stiger - dvel, o Herre blid!" O la meg se ditt kors i dødens gys, driv mørket bort og vær meg livets lys! Da skinner morgenrøden på min vei! I liv og død, o Herre, bli hos meg!" Disse ordene har hun ofte sunget, og i den senere tid bedt gang på gang. Da all menneskelig hjelp var forgjeves, overga hun seg i Herrens hender, til Ham som hun hele sitt liv hadde satt sin lit til. - Neste år, på St. Josephs fest" ville hun ha hatt gulljubileum.

Solveig Helene Thoresen ble født 24. februar 1920 i Glemmen /Fredrikstad som eldste barn i en søskenflokk på syv. - Siden moren var sydame, falt det naturlig at Solveig tok seg av småsøskenene. I familien utviklet hun den spesielle sansen for omsorg og kjærlighet for barn som ble et bærende element i hele hennes voksne liv.

Under krigen fikk Solveig arbeid på St. Josephs Hospital i Fredrikstad. Her ble hun kjent med søstrene og gjennom dem med den katolske kirke. Etter en grundig religi-

øs utdannelse under Pastor Alf Ingvald Høgns veiledning, konverterte hun til den katolske kirke. Hun intrådte høsten 1945 hos St. Josephsøstrene, og på St. Josephs-fest, 19. mars 1946, fikk hun ordensdrakten og navnet søster Marcella.

Siden søster Marcella hadde arbeidet på St. Josephs Hospital, ble det naturlig å la henne begynne på Vår Frue sykepleieskole. - Det ble imidlertid snart klart at hennes evner og anlegg lå på et annet område. Hun ble lærerassistent på St. Sunniva skole. Her viste det seg at hun hadde uvanlige pedagogiske evner.

Etter en del utdannelse, begynte hun sin lærergjerning i 1955, og hun var den fødte lærer for småskolebarn.

Åpen og varm møtte hun elever og foreldre, og her ble det skapt en trygghet som er av stor betydning for nybegynnere. For hvert eneste nybegynnerkull ble hun den omsorgsfulle og kjærlige "mor Marcella". Hun var dyktig og grundig i sin undervisning, og hun visste å lokke frem det beste i hver eneste en av dem. I skolestua følte søster Marcella seg vel. Døren stod alltid åpen slik at alle som måtte ønske det, kunne komme innom og glede seg over de fremskritt barna hadde gjort. Med sin humoristiske sans krydret hun undervis-

ningen, og hennes rungende latter hadde stor smitteeffekt.

Ingen hadde slik fortellergave som søster Marcella! Når hun fortalte bibelhistorie, ble det musestille. Elevene samlet seg gjerne rundt henne, ja, helst krøp de opp på fanget hennes for ikke å gå glipp av et eneste ord. Det var i sannhet "det glade budskap" som hun forkynte, og som ikke noe barn vil glemme!

Søster Marcella var svært glad i musikk, og hennes salmeskatt var omfattende. For alle anledninger hadde hun en sang eller et vers eller en historie som hun fremførte og gledet forsamlingen med. Vi gikk beriket og glad fra de sammenkomster som hun stod for.

Søster Marcella var samfunnsorientert og kunnskapsrik på flere områder. Hennes gode litterære kunnskaper og fine språkfølelse er verdt å nevne. Mange barn og mange voksne har fått sin første norskkopplæring og innføring i norsk litteratur av henne. Hun delte derne sin viten og sine kunnskaper med andre, men alltid uten å være påtrengende. De råd hun gav, kunne du stole på og arbeide videre med. Hun kom ikke med negativ kritikk, men visste å fremme det beste i en.

Mars 1992 flyttet søster Marcella etter et lengre sykehusopphold til St. Josephsøstrenes hjem på Grefsen. Bortsett fra noen korte avbrekk hadde hun levd i 47 år på St. Josephs Institutt. Hele sitt voksne liv har hun tilbrakt i et skolemiljø som hun satte umåtelig pris på. Elevene holdt hun av helt til det siste, og de holdt av henne.

Nå er søster Marcellas livslys sløkket, men hun har tent utallige lys i små menneskesjeler, og de vil lyse videre, og de vil huske hennes godhet og omsorg. Og vi som har hatt den glede å bo under samme tak som henne, og alle som hun fikk samarbeide med, takker for den godhet hun har gitt, og for det hun har vært for oss gjennom et langt liv.

Vi lyser fred over hennes minne!

St. Josephsøstrene

A/S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

Vennligst meld
adresseforandring
til

St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

28 Olav Müller ssc: På leting etter Ordet (5)

Pater Olav Müller er ved slutten på sin leting etter "Ordet", det som "opplyser hvert menneske som kommer til verden". Denne gangen finner han det hos en beduin ved Dødehavet og i naturen - "også der ser vi Guds speilbilde".

En beduin ved Dødehavet:

Vi er på jakt etter Ordet, det som opplyser alle mennesker - også dem som ikke vet hvem han er. Vi skrur tiden tilbake til 1968. Bli med meg på en sykkelturn i Israel. Det er i begynnelsen av juni. Varmen er plagsom for en nordboer. Jeg svetter verre og øser i meg litervis med vann. Jeg når frem til Jerusalem. Bli en uke der. Sykler så nedover den slyngede veien til Dødehavet. Jeg befinner meg nå 400 meter under Middelhavets overflate. Det er trykkende hett her på denne tid av året. Svetten siler - også når jeg bare sitter eller står.

Turen går sydover langs vestbredden av Dødehavet. Jeg sliter meg frem til ruinene av Qumram, hvor essenersamfunnet hadde sitt hovedsenter før og etter Kristi tid. Jeg besøker også museet like ved. Dagen tar til å helle. Det er for sent å sykle tilbake til Jerusalem. Jeg ser meg omkring etter et nattkvarter. Museumsdirektøren sier jeg kan få sove på det flate taket til bygningen. Men han advarer mot noe han kaller Jerikomyggen. Den kommer settende når mørket faller på, sier han. Når den biter, blir det stygge merker på huden. Det tar måneder før de forsvinner. Det er sikrest å rulle seg inn i et ullteppe, som dekker kropp og hode. Jeg tenker med gru på natten og heten.

Han presenterer meg for en ung

beduin, han skal hjelpe meg til å finne meg tilrette. Beduinen er en hyggelig kar. Smilende vennlig tar han meg med opp på taket. Han kan noen få ord engelsk. Når de er oppbrukt, samtaler vi med hender og føtter. Han spør om jeg er sulten. Jeg forklarer at jeg har glemt å ta med niste på turen, og at jeg gjerne vil ha litt saueost med olivenolje på og litt brød. Han smiler, nikker og forsvinner. Jeg venter utålmodig. Det var da svært så lang tid det tar. Etter halvannen time kommer han smilende tilbake. Forteller at han har kjøpt mat i en beduinerleir et godt stykke unna, jeg vil betale for meg. Men det får jeg ikke. Jeg er hans gjest.

Nå er det bare å forberede seg til

den nattlige tortur. Om knapt en halvtime vil mørket stupe seg ned over Dødehavet og Judeas øde fjell. Jeg tar frem ullteppet og gruer til en søvnløs natt. Den unge beduin vinker avvissende. Han kommer bort til meg med et digert myggnett, som kan trekkes over kropp og hode. Det er det han selv bruker når han sover her om natten. Det skal altså jeg ha. For jeg er hans gjest. Selv vikler han et ullteppe rundt seg. Slik vil han ha det. Det er han som skal svette i natt. Men før han legger seg til ro, skritter han bort til kanten av taket, vender seg mot Mekka og forretter sine muslimske bønner. Ordene er ubegripelige, men kroppsspråket desto klarere. Han bøyer seg gjentatte ganger i hengivelse for Allah - så pannen berører takets overflate.

Jeg skammer meg litt der jeg ligger under myggnettet og mumler søvnløs min aftenbønn - vel beskyttet mot Jerikomyggen, som nå, i ly av mørket går til stormangrep. Alle konturer av hus og natur forsvinner. Det eneste som er å se i svarte nat-

Dominikanernes lørdagsseminar:

p. Aage Hauken gjennomgår

Markus-evangeliet

lørdager kl.11.30-13.30

i St.Dominikus kloster, Neuberggt. 15, Oslo

Påmelding til telefon 22 43 77 70

Kursavgift

Første gang lørdag 21. september

29

ten, er søkelysene fra israelsk og jordansk bredd. De sveper hvileløst over Dødehavet.

Ved daggry våkner jeg av skritt. Min muslimske venn forretter atter sine bønner. Vi spiser frokost sammen. Snart må jeg ta avskjed. Men før det spør jeg for siste gang om jeg ikke kan få betale for meg. Ikke tale om. Jeg var hans gjest.

To mennesker - som dyrker den samme Gud på forskjellig vis - har knyttet vennskap tvers over religiøse skillelinjer. Dengang var det som å ta og føle på at det guddommelige Ordet opplyser hvert menneske på jord - også en fattig beduin ved Dødehavet.

Ordet i naturen:

Vi har vært på leting etter Ordet. Langt nord - i by ved hav, og langt syd - ved bredden av Dødehavet. Vi har funnet det der vi minst kunne vente.

Også i naturen ser vi hans speilbillede. Før da Ordet ble kjøtt og blod, gjorde han seg ett med materien, med allnaturen. Vel er han uendelig opphøyet over alt som er skapt, og allikevel sa inderlig nær. Jeg drar ut til Klubbeneset og skuer ut over det blågende hav - helt dit ut hvor det flyter sammen med himmelen i en fjern horisont. Når jeg står der helt stille og bare ser, da mener jeg å ane noe om Ordets uendelighet og allmakt.

Du er kanskje et fjellmenneske, som ser et guddommelig gjenskinn i langstrakte vidder og høye tinder.

Eller er du en av dem som leser om Ordets skjønnhet i blomstens ynde og treets løvverk? Vi har alle våre anelser!

Caritas Norge • Den katolske kirkes bistandsorganisasjon

På de fattiges side

Caritas Norge er Den katolske kirkes organisasjon for hjelpearbeid i utviklingsland. Sammen med menighetene utfører Caritas også diakonalt arbeid i Norge. Caritas bygger sitt arbeid på Kirkens sosiallære og på anerkjente humanitære prinsipper.

Vårt utviklings- og nødhjelpengasjement er på ca 22 mill. kroner årlig. NORAD bidrar med 80 prosent av midlene til våre utviklingsprosjekter, og Utenriksdepartementet bidrar til nødhjelp. Vi samarbeider nært med lokale Caritas-organisasjoner, eller med Kirken i prosjektområdene. Vi har ingen dyr representasjon ute.

Vi ber deg om å støtte vårt arbeid ved å bli Caritas-fadder. Du kan gi generell støtte, eller støtte prosjekter i ett bestemt land (se kupongen). Vi utgir regelmessig informasjon, som sendes fadderne. Din støtte blir femdoblet før den når mennesker som lever i nød og fattigdom.

Utviklingshjelp

- Hjelp til selvhjelp i fattige land
- Konsentrert om Guatemala, Honduras, Bolivia, Uganda og Filippinene
- Rettet mot kvinner og barn, drikkevann og primærhelsetjeneste samt inntektsskapende virksomhet

Nødhjelp

- Rettet mot katastrofe- og rehabiliteringsarbeid, samt menneskerettigheter
- Tiltak for å forebygge aids, og for å hjelpe barn som er blitt foreldreløse som følge av aids
- Arbeider selvstendig, og er tilsluttet Caritas Internationalis' nettverk

 Caritas
N O R G E

Jeg ønsker å støtte Caritas' arbeid - vennligst send meg:

Postgiro   Bankgiro   Info om autogiro / direkte trekk

Mitt bidrag skal gå til:

Generell støtte   Bolivia   Guatemala   Uganda   Filippinene

Navn .....

Adresse .....

Postnr og -sted .....

Sendes til: Caritas Norge, POB 5254 Majorstua, 0303 Oslo

Liturgisk kalender

JULI

- Ons 9 1 Mos 41,55-57; 42,5-7a.17-24a; Matt 10,1-7
- Tor 10 Den hl. Knut - Danmarks vernehelgen. 1 Pet 4,12-19; Luk 9,23-26
- Fre 11 DEN HL. BENEDIKT - VERNEHELGEN FOR EUROPA. Ordsp 2,1-9; Matt 19,27-29
- Lør 12 1 Mos 49,29-33; 50,15-26a; Matt 10,24-33
- SØN 13 15. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Amos 7,12-15; Ef 1,3-14 (kortere form: 1,3-10); Mark 6,7-13
- Man 14 (Den hl. Camillus av Lellis) 2 Mos 1,8-14.22; Matt 10,34-11,1
- Tir 15 (Den hl. Svithun) (Den hl. Bonaventura) 2 Mos 2,1-15a; Matt 11,20-24
- Ons 16 (Den salige Maria av Karmelberget) 2 Mos 3,1-6.9-12; Matt 11,25-27
- Tor 17 2 Mos 3,13-20; Matt 11,28-30
- Fre 18 2 Mos 11,10 - 12,14; Matt 12,1-8
- Lør 19 2 Mos 12,37-42; Matt 12,14-21
- SØN 20 16. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Jer 23,1-6; Ef 2,13-18; Mark 6,30-34
- Man 21 (Den hl. Laurentius av Brindisi) 2 Mos 14,5-18; Matt 12,38-42
- Tir 22 Den hl. Maria Magdalena. 2 Mos 14,21 - 15,1; Matt 12,46-50
- Ons 23 Den hl. Birgitta. 2 Mos 16,1-5.9-15; Matt 13,1-9
- Tor 24 2 Mos 19,1-2.9-11.16-20; Matt 13,10-17
- Fre 25 APOSTELEN JAKOB. 2 Kor 4,7-15; Matt 20,20-28
- Lør 26 De hl. Joakim og Anna. 2 Mos 24,3-8; Matt 13,24-30
- SØN 27 Feiring av OLAV DEN HELLIGE (OLSOK). Visd 10,10-14; Jak 1,2-4.12; Matt 16,24-28
- Man 28 2 Mos 32,15-24.30-34; Matt 13,31-35
- Tir 29 Den egentlige Olsok-dagen. 2 Mos 33,7-11; 34,5b-9.28; Matt 13,36-43
- Ons 30 (Den hl. Peter Krysologos) 2 Mos 34,29-35; Matt 13,44-46
- Tor 31 Den hl. Ignatius av Loyola. 2 Mos 40,16-21.34-38; Matt 13,47-53

AUGUST

- Fre 1 Den hl. Alfonso Maria de' Liguori. 3 Mos 23,1.4-11.15-16.27.34b-37; Matt 13,54-58
- Lør 2 (Den hl. Eusebius av Vercelli) 3 Mos 25,1.8-17; Matt 14,1-12
- SØN 3 18. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR [og Translatio

- Olavi] 2 Mos 16,2-4.12-15; Ef 4,17.20-24; Joh 6,24-35
- Man 4 Den hl. Johannes Maria Vianney. 4 Mos 11,4b-15; Matt 14,13-21
- Tir 5 Vigselsfest for basilikaen Santa Maria Maggiore i Roma. 4 Mos 12,1-13; Matt 14,22-36
- Ons 6 I Tromsø og Trondheim stift: HERRENS FORKLARELSE. Dan 7,9-10.13-14; 2 Pet 1,16-19; Mark 9,2-10
I Oslo katolske bispedømme: VIGSELSFEST FOR ST. OLAVS DOMKIRKE I OSLO. Esek 37,1-2.8-9,12; 1 Kor 3,9b-11.16-17; Joh 2,13-22
- Tor 7 I Tromsø og Trondheim stift: (Den hl. Sixtus og hans ledsagere) (Den hl. Cajetan) 4 Mos 20,1-13; Matt 16,13-23
I Oslo katolske bispedømme: HERRENS FORKLARELSE. Dan 7,9-10.13-14; 2 Pet 1,16-19; Mark 9,2-10
- Fre 8 Den hl. Dominikus. 5 Mos 4,32-40; Matt 16,24-28
- Lør 9 5 Mos 6,4-13; Matt 17,14-20
- SØN 10 19. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. 1 Kong 19,4-8; Ef 4,30-5,2; Joh 6,41-51
- Man 11 Den hl. Klara. 5 Mos 10,12-22; Matt 17,22-27
- Tir 12 5 Mos 31,1-8; Matt 18,1-5.10.12-14
- Ons 13 (De hl. Pontian og Hippolyt) 5 Mos 34,1-12; Matt 18,15-20
- Tor 14 Den hl. Maximilian Kolbe. Jos 3,7-10a.11.13-17; Matt 18,21 - 19,1
- Fre 15 Jos 24,1-13; Matt 19,3-12
- Lør 16 (Den hl. Stefan av Ungarn) Jos 24,14-29; Matt 19,13-15
- SØN 17 JOMFRU MARIAS OPPTAGELSE I HIMMELEN. Åp 11,19a og 12,1.3-6a.10ab; 1 Kor 15,20-27a; Luk 1,39-56
- Man 18 Dom 2,11-19; Matt 19,16-22
- Tir 19 (Den hl. Johannes Eudes) Dom 6,11-24a; Matt 19,23-30
- Ons 20 Den hl. Bernhard av Clairvaux. Dom 9,6-15; Matt 20,1-16
- Tor 21 Den hl. Pius X. Dom 11,29-39a; Matt 22,1-14
- Fre 22 Jomfru Marias Dronningverdiget. Rut 1,1.3-6.14b-16.22; Matt 22,34-40
- Lør 23 (Den hl. Rosa av Lima) Rut 2,1-3.8-11; 4,13-17; Matt 23,1-12
- SØN 24 21. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Jos 24,1-2a.15-17.18b; Ef 5,21-32; Joh 6,60-69
- Man 25 (Ludvig den hellige av Frankrike) (Den hl. Josef av Calasanz) 1 Tess 1,1-5.8b-10; Matt 23,13-22
- Tir 26 1 Tess 2,1-8; Matt 23,23-26
- Ons 27 Den hl. Monika. 1 Tess 2,9-13; Matt 23,27-32
- Tor 28 Den hl. Augustin. 1 Tess 3,7-13; Matt 24,42-51
- Fre 29 Johannes Døperens martyrdød. 1 Tess 4,1-8; Matt 25,1-13
- Lør 30 1 Tess 4,9-11; Matt 25,14-30

- SØN 31 22. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. 5 Mos 4,1-2.6-8; Jak 1,17-18.21b-22.27; Mark 7,1-8a.14-15.21-23

SEPTEMBER

- Man 1 1 Tess 4,13-18; Luk 4,16-30
- Tir 2 1 Tess 5,1-6.9-11; Luk 4,31-37
- Ons 3 Den hl. Gregor den Store. Kol 1,1-8; Luk 4,38-44
- Tor 4 Kol 1,9-14; Luk 5,1-11
- Fre 5 Kol 1,15-20; Luk 5,33-39
- Lør 6 Kol 1,21-23; Luk 6,1-5
- SØN 7 23. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Jes 35,4-7a; Jak 2,1-5; Mark 7,31-37
- Man 8 JOMFRU MARIAS FØDSEL. Mi 5,1-4; Rom 8,28-30; Matt 1,1-16.18-23 (kortere form: 1,18-23)
- Tir 9 Kol 2,6-15; Luk 6,12-19
- Ons 10 I Oslo katolske bispedømme og Tromsø stift: Kol 3,1-11; Luk 6,20-26
I Trondheim stift: VIGSELSFEST FOR ST. OLAVS DOMKIRKE I Trondheim. Esek 37,1-2.8-9,12; 1 Kor 3,9b-11.16-17; Joh 2,13-22
- Tor 11 Kol 3,12-17; Luk 6,27-38
- Fre 12 1 Tim 1,1-2.12-14; Luk 6,39-42
- Lør 13 Den hl. Johannes Chrysostomos. 1 Tim 1,15-17; Luk 6,43-49
- SØN 14 KORSETS OPHØYELSE. 4 Mos 21,4c-9; Fil 2,5-11; Joh 3,17-17
- Man 15 Den salige Marias smerter. 1 Tim 2,1-7; Luk 7,1-10
- Tir 16 Den hl. Kornelius og Kyprian. 1 Tim 3,1-13; Luk 7,11-17
- Ons 17 (Den hl. Robert Bellarmin) 1 Tim 3,14-16; Luk 7,31-35
- Tor 18 1 Tim 4,12-16; Luk 7,36-50
- Fre 19 (Den hl. Januarius) 1 Tim 6,3-12; Luk 8,1-3
- Lør 20 Den hl. Andreas Kim Taegon og ledsagere - de koreanske martyrer. 1 Tim 6,13-16; Luk 8,4-15
- SØN 21 25. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Visd 2,17-20; Jak 3,16-4,3; Mark 9,30-37
- Man 22 Esra 1,1-6; Luk 8,16-18
- Tir 23 Esra 6,7-8.12b.14-20; Luk 8,19-21
- Ons 24 Esra 9,5-9; Luk 9,1-6
- Tor 25 Hag 1,1-8; Luk 9,7-9
- Fre 26 (De hl. Kosmas og Damian) Hag 2,1-9; Luk 9,18-22
- Lør 27 Den hl. Vincent av Paul. Sak 2,5-9.14-15a; Luk 9,43b-45
- SØN 28 26. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. 4 Mos 11,25-29; Jak 5,1-6; Mark 9,38-48
- Man 29 DE HL. ERKEENGLER MIKAEL, GABRIEL OG RAFAEL. Åp 12,7-12a; Dan 7,9-10,17-14; Joh 1,47-51
- Tir 30 Den hl. Hieronymus. Sak 8,20-23; Luk 9,51-56

Neste nummer utgis 29. september. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt
Faste medarbeidere:
Olav Egil Aune
Liv Greni
Bernt Eidsvig
ISSN 0802-6726

Albert Raulin o.p.
Gunnel Vallquist

Akersveien 14, 0177 Oslo
Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48
Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26
Årsabonnement (Norge): kr. 210,—
Øvrige europeiske land: kr. 220,—
Andre verdensdeler: kr. 230,—
Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

31

ST
OLAV

BOKHANDEL A·S

AKERSVEIEN 14, N-0177 OSLO 1
TELEFON 22 20 72 48 - FAX 22 36 02 63

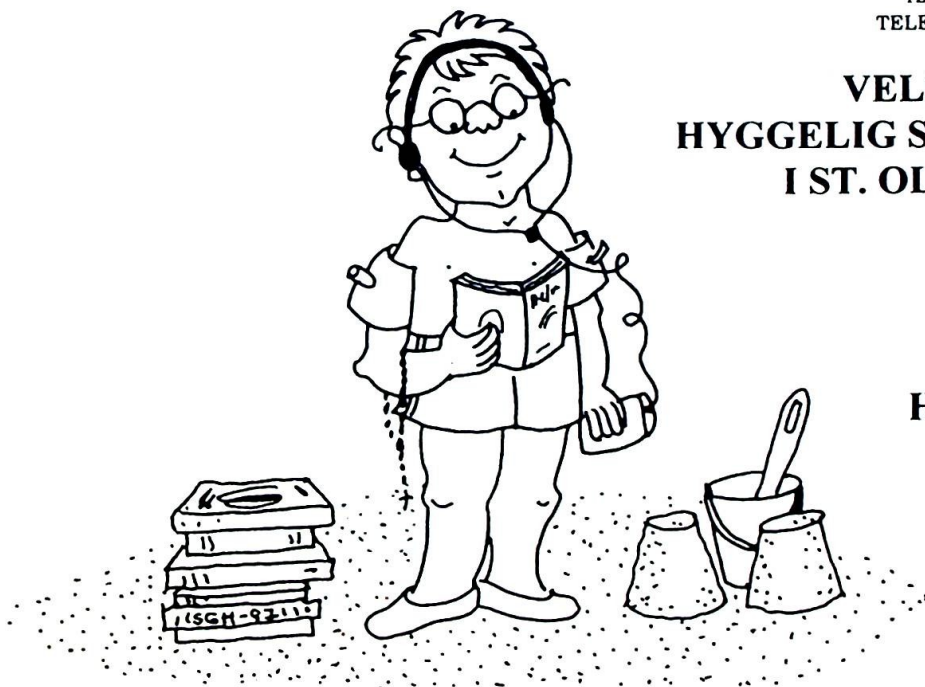
VELKOMMEN TIL EN
HYGGELIG SOMMERHANDEL
I ST. OLAV BOKHANDEL

Våre åpningstider

23.6- 18.06:

Hverd.: 10.00- 16.00

Lørd. 10.00- 14.00

Bønnens apostolat:

Juli: At de kristne må fremme kjærlighetens kultur som motvekt mot voldens og dødens kultur.

At alle Asias folk må åpne seg for Kristi lys og gjenfinne sine egne verdier i evangeliet.

August: At kirken, med sitt mangfold av nådegaver, mer og mer må fremstå som et Åndens fellesskap.

At kirken frem mot årtusenskiftet med fornyet iver må forkynne Kristus, verdens Frelser.

September: At lærere og oppdragere må formidle at det er verd å sette seg høye mål.

At de unge må følge den Hellige Fars oppfordring og stille seg i ny-evangeliseringens tjeneste.

Blikk på tiden

Sen sommer - og lett blanding

Det ble sen våronn i Tromsø og deromkring i år har vi forstått. Rekordhøye snømengder skulle sildre vekk før det kunne sås og plantes. Ifølge jungeltelegrafene - om nå det er det rette ord i slike nordlige sammenhenger - begynte selv byens fromme Karmel-søstre å bli utåmodige og gjøre seg tanker om hvordan det skal gå med potethøsten som de, vegetarianere som de er, er så avhengige av. Alt mens spiselig grønnsvær - sådd inne for å komme klimaet i forkjøpet - nærmest begynte å stenge for utsikten over sundet mot Kvaløya. "Foreløbig høster vi salat fra vinduskarmen, og det er jo greit nok," sa vår hjemmelskvinne i Karmel mens værvarslinga ennå meldte om 1 1/2 meter snø, "men vi skulle jo gjerne plantet ut noe også - nå når vi endelig har fått oss en have." De er kjent for å få til det meste, de driftige Karmelsøstrene - utholdende som de er både i bønn og arbeid. Ukjent med undere er de heller ikke: at Karmel-klosteret i Tromsø i det hele tatt finnes, er i seg selv det rene under. Så kanskje burde søstrene gjøre "han Arthurs" tanke om at folk

nå trenger to somre i slengen der nord, til ett av de mange anliggender de bestormer Vårherre med?

Tid tok det også å få det nye kristendomsfaget i havn, skjønt det spørres om resultatet er mer et villnis enn en levedyktige plante, for å bli i de botaniske termer. Og kanskje burde man unnet seg enda mer tid? Tenkt nøyere over hva slags frukt det blir når man skal krysse luthersk kristendomsopplæring med formidling av norsk kristen kulturarv til ikke-troende fra inn- og utland samt respekt for og innsikt i andre religioner og/eller livssyn. Det samlende faget for alle grunnskolens elever, uansett religiøst og livssynsmessig ståsted, man opprinnelige hadde visjoner om, blir det nye faget nemlig ikke - det viser de til dels opphetede diskusjoner i media. Slik det er lagt opp - som et konfesjonelt bundet fag - er det bare rett og rimelig at ikke-kristne får rett til fritak når bønner skal bes - og vi understreker bes! - og salmer skal synges. Men - og tilgi at vi tar litt lett på saken i sommervarmen - hva når salmer og kristne sanger, f.eks. den storartede Petter Dass, er en naturlig del av f.eks. sangtimen eller norsktimen? Og hva med uttrykk som "god jul" og "god påske", som, når man skraper litt under overflaten, er mer enn en konvensjonell hilsen og snarere uttrykk for et kristent fundert håp som mange i vårt land ikke deler? Skal man kunne fritas fra dem? Vi spør - i all enfoldighet.

Vi fortsetter med kristendom et tak til. En undersøkelse nylig viste at det stod skremmende dårlig til med kunnskapene i dette faget hos landets sjetteklassinger. Alvorlig nok, men det gjelder ikke bare sjetteklassingene! I et radio-oppslag for en tid siden vedgikk radio-journalisten at her måtte han nok "gjengi på originalspråket, for dette lot seg ikke oversette." Hva han sa? "He who is without sin, cast the first stone," sa journalisten.

Vi var inne på tanken å sende ham et nytestamente og understreke noen særdeles velbrukte vers om dette med å kaste stein og synd og slikt. Men valgte å la det være, så meget desto mer som vi i vår overbærenhet etterhvert har glemte vedkommendes navn.

Ut fra ovenstående er det ikke å vente at norske journalister skal være særlig velorientert om norsk kirkehistorie heller. Og aller minst den eldste, så her er vi forberedt på det meste. Likevel kvapp det i oss da en kristen dagsavis (det var ikke bergenske "Dagen"! i forbindelse med feiringen på Dragseidet nylig skrev at her feiret man at det var 1000 år siden "Den norske kirke" ble etablert "på Nordvestlandet".

Vi utelater av humanitære hensyn journalistens navn, ønsker god sommer og minner om - til opplysning for dem som måtte trenge det - at Den norske kirke er jevnaldrende med Reformasjonen, som her tillands ikke er mer enn 461 år. *Observatoria*